

ayhan
hünelp

vapur düdükleri

r o m a n

Ayhan Hünalp'ın Öbür Kitapları:

ÜÇOTUZ PARA (1950 —Şiirler— Tükendi)

KÜÇÜK İSTASYONLAR (1954 -Roman- Tükendi)

BİR MARTİ ÖTTÜ (Şiirler — Yayınlanacak)

Ayhan HÜNALP

VAPUR DÜDÜKLERİ

(Ciné — Roman)

DOST YAYINLARI

Rüzgârlı Sokak Ove Han, Da. : 4

ANKARA

Dost Yayınları: 30

Ayda bir çıkar.

Roman Bölümü: 23

Sahibi:

Salim ŞENGİL

Yazı İşleri Sorumlusu:

N. ŞENGİL

Kapak Düzeni : **Said MADEN**

Yeni Matbaa da, Nisan 1962 ayında basılmıştır.

VAPUR DÜDÜKLERİ

VAPUR DÜDÜKLERİ

Copyright, (Yayın hakkı) Dost Yayınları'nındır.

Sanatçının hazırladığı eserin
orijinali ve bütünüdür.

Cony» diyordu kadın. Ağlamaklı bir sesi vardı. Belki onlara öyle geliyordu. «Gitar» derken, «Cony Gitar» diye tekrarlarlarken, gırtlığına birşeyler düğümleniyormuş gibi yutkunuyordu.

Karşı sahilde bir iskele. Saatlerdenberi tek vapurun uğramadığı, memurunun, çımacısının, kalaslarının ve kırmızı siyah rakamlı tarifelerinin içsıkıntısından çıtır-pıtır patladığı bir iskele. Taşları düşmüş rıhtımların üstünde oltasını sallayan, kazara tuttuğu istavritleri de, kuyruksuz uyuz kedilere kaptıran kısa pantolonlu bir çocuk, herhangi bir yalının perdeleri uçan pence-resinden sarkan bir genç kız ikindiüstü rüyalarına demirlemişti.

«Bu gece de Toma'ya gidecek misin?» dedi kız. Adam Toma'yı, «Gaskonyalıları» düşündü. Toma'nın kocagöbeğini, «Emredersiniz efendim» deyişini, bir elinde kadehi, bir eli boşlukta sallanarak, daireler çizerek, bütün dalkavuklara, bütün yağcılara, Syrano'nun ağzından, «İstemem, eksik olsun!» diye meydan okuyuşunu ve o kasakatı, küt erkek sesini düşündü. «Biz oraya muhtasar ölmek için gideriz kızım.» dedi, «O bizi mufassal öldürür!»

Kız boya içindeki ellerine bakıyordu. Paletinden şasesine hangi rengi aktaracağını şaşırmıştı. Uç karga vardı kenarda. Serviler vardı. «Rıhtıma bir fener oturtsam mı?» Sonra başını çevirdi. Yanındaki adama baktı. «Yalnızlıktan kurtulurdu resmim!» dedi. Adam güldü. Cevap

vermedi. Kız uzun uzun baktı. Gözleri koyulaşmıştı. İçinden iyi şeyler geçtiği zaman hep gözleri koyulaşırdı. Ensesini kaşıdı. Adamın bir sözü geldi aklına. Güldü. «Ne güldün?» dedi adam. Kız susuyordu. Adamın piposu sönmüştü. Konuştuğu zaman hep böyle olurdu. Kız kibriti çaktı. Söndürmedi. Her vakit söndürdüğü alevin bitmesini, tükenmesini istemedi. Piponun içinde göz kırpan ateş, gemilerin ocağına benziyordu. Gemiler. Ateşçiler. Hep uzaklara giden, uzakları hatırlatan şeyler kibrit alevlerine gömülüyordu. İnsanlar alevlere uzakları gömmüştü. Büyükler dönmekte gecikenleri soran küçüklere, «Uzaklarda» derlerdi. Uzaklar ölenlerin bulunduğu yerlerdi. Adam, Baba Tarık ile sallanarak, arada bir sekerek, ayaküstünde birer sigara yakarak Toma'dan çıktıkları ve artık unuttukları akşamları, kaldırımların üstünde karşıladıkları günün ilk ışıklarını düşündü. «Telli sazdır bunun adı — Şeytan bunun neresinde?» diye bir türkü tutturmuş, türküsü ile birlikte, «Di mi efendim?» diye bıyıklarını oynatan Baba Tarık'ı. Bütün muhabirler «Baba!» derdi ona. Parası biten, patrona kızan, dalgası olup izin isteyen, çatır-çıtır haber atlayan bütün muhabirler.

Bir gece yağmur yağıyordu. Konuşmanın ağır geldiği bir gece idi. İkisinin de içinden konuşmak gelmemişti. Bir duvara yalnız başına oturan, hemen oraya ayaklarının dibine kurduğu seyyar bir gramafonda hep aynı plâğı çalıp-du-ran bir Amerikan Bahriyelisi görmüşlerdi. Gemici «Sayonara» deyip-duruyordu. Sayonara Japonca'da, «Hiç istemezdim ayrılmak, fakat buna mecburum» demektir.

Kız isteyerek, bilerek ve bir küçük çocuğun inatçı tepinmesi ile alevi söndürmemiştir. Pikapta «Cony Gitar» diyen kadının sesi dumanlara karıştı. Adamın aklında insana ağırlık veren, insanın yüreğini daraltıp sıkı bir yığın şey vardı. Kız boya içinde kalan ellerine baktı. Fırçanın ucu ile adamın dirseğine dokundu. Oraya, kolların içine bir üç yapmıştı.

Otomobiller rıhtımın üstünde. Cimnastik dersinde mesafe alan öğrencilere benziyor. Pencere­lerden kâğıt helvası yiyen kadınlar gözüküyordu. Bu delikanlı yanındaki japone bülûzlu kızın göğüslerine bakarak, «İzoi ine fanotosopiostin kateleveni» diyecekti. «To elti mia ime raputa petanume». Kız ölümü düşünecekti. «Hayat ölümdür! Onu ancak anlayan yaşar.» O sırada açıktan bir gemi geçseydi kız şimdiki gibi susmayacak, garanti «Epito aposimeraden ta di o enastanalo» diyecekti. «Bundan sonra birbirimizi hiç görmeyeceğiz!». O vakit çocuk, «Isuna ena angeludi ega di aralus»u basardı. «Sen bir meleksin, ben de bir ifrit.»

Akşam geliyordu. Serinliği ile, karşılarda titremeğe başlayan fenerleri ile, denizden ağlarını çeken balıkçılarla ve ötmelerini bırakan martılarla geliyordu. Galata köprüsünün insan ağırlığından, otomobil-tramvay gürültüsünden yaylandığı saatler başlıyordu. Şimdi evlerinde imtahanlarına çalışan çocuklar, kabak kızartmalarını yemeğe başlayacaktı. Yoğurt almağa parası yetişmeyen bir memur ailesinin küçük çocuğu, büyük kaderine kızacaktı. Şimdi bütün evlerde anneler taze soğan sarmısak soymağa başlayacak­tı. Makbuzlarla çantası şişmiş bir tahsildar, iki

yedikule mağrûfı ile evine dönecekti. Bu saatte herhangi bir yandançarklı vapurda katyeri yırtılmış bir akşam gazetesindeki cinayetleri ezberleyen bir yağcı, herhangi bir rıhtımda helva satmaktan usanmış bir ihtiyar ve içinden doğup-doğacağına pişman bir otobüs biletçisi dokuz ceddine küfür ediyordu. Ve bir ara ihtiyar helvacı gözleri gü-lerek, yanına gelen, helvalarının bütün çeşitle-rinden birer tane alarak paylaşan her bölüme ayrı bir niyet koyan iki arkadaşı hatırlayacaktı. Yüreğinin tâ içinde, kendisinin bile bilemediği bir duygu belirecekti. «Gene gelseler!» diyecekti. «Gene onlar gibi insanlar olsa» diyecekti. Herhangi bir Ege adasında, herhangi bir kadın, meyhanede kafası yarılarak öldürülen kocası için, «Etsi ito to tiherati ne kamume.» diyecekti. «Ne yapalım kader böyleymiş!»

«Martıya bak!» dedi kız. «Ne güzel!» Rıhtımdan trafik polisi gibi denizi kollayan godaman bir martı havalandı. Gökte gözükten ilk yıldız, tenekeleri dökülmüş çatıların ardından kaldırımlara düştü. Kız oturdukları park kanepesinin kırık ucuna bakarak, «Bizim olsun!» dedi. «Olsun!» dedi adam. «Gök de parselli değil ya!»

Yıldız onlarınındı artık. Arkadan, vatmanın tabanlarını karıncalatan, damarlarına varis serpen bir tranvay, iş yerlerinden Edirnekapi surlarının diplerine dolmuş yapan bir kamyon geçiyordu. Havada bir yığın amelenin benekli mintanı uçuyordu. Öteden iskelenin zili geldi. Kahvede her zaman, her yerde çalınan şarkılardan birisi vardı. Kız, «Bu şarkıyı da seviyorum şimdi!» dedi, «Garip».

Oysa ki adam garip bulmuyordu bunu. O-

nunla beraber olan, onun içine girdiği hiçbir şey garip değildi. Garip olan adamın içiydi. Günde kırkyedi defa karşıya gidip-gelen düldül vapurun kontrol memuru Ruşen Hakkı Bey gemiden çikanlara bakıyordu. Kız, «Bu vapura binermişik de, sizin eve gidermişik» dedi. Sonra birden ceketinin yakasını kaldırdı. «Üşüdüm!» Adam elinin tersiyle kızın burnuna dokundu. «Üşümüş-sün!» dedi, «Kalkalım!»

Zil kesildi. «Bu vapuru da kaçırdın.» dedi kız. Oysaki adam bütün vapurları kaçırmıştı. Bu düzen bozulmazdı. Kimini istiyerek, bilerek, kimisini uyuya kalarak, kimisini ağzını bir karış açık bırakarak kaçırmıştı. Değişmeyen tek şey vardı. Kaçan her vapurun arkasından yalnızca bir «Adam sende!» bir omuz silkiş, bir boş veriş kalıyordu. İçine çöreklenen tek iç çekiş yoktu.

«Ellerim gene kirlendi işte!» dedi kız. «Günde kaç kere yıkıyorum. Bu boyalar, bu gazeteerin mürekkebi.» Adam kızın ellerini tuttu. Çevirip baktı. «Yeryüzünün en berrak, en lekesiz elleri bunlar olmalı!» dedi içinden. (Kızın kucağındaki gazete tıkırdamaya başladı. Adam bulutlara baktı. Yağmur sanmıştı. Oysaki kız ağlıyordu. Yüzüne bakmadı. Piposunun sapı ile oynadı. «Birgün bunun resmini de yap!» dedi. «Sokağa açılan bir pencere. Bir kitap. Sonra bir pipo.» Güzel olurdu. «Evet» dedi kız. «Güzel olurdu.» Sonra adamın yüzüne baktı. Kaşlarının arasında çatık vardı. «Hani yalnızlıktan söz açmayacaktın?» dedi. «Hani artık mutluluğundan korkuyordun? Yalnız değildin artık hani?» Küçük vapur iskeleden kalkmış gidiyordu. İki kıyının tam ortasında, demir üstünde yatan şileplerin

içindeydi. Hepsi de korsan gemisi gibi, kıçlarında sallanan ölgün fenerlerle yapılmış ve unutulmuş seferlerin, borda deliklerinden açıkdenizlere akıtılmış anıların hafifliği içinde yan gelmişti. Dalgalardan balık kapan bir karabatak havalandı. «Bizden başka kimsecikler kalmamış!» dedi kız. Adam sustu.

«Yıldız nerde?»

Adam kafasını onbeş derece ardına çevirdi. «Orda» dedi.

Vapurun bacasından simsiyah bir duman çıkıyordu. «Dumanlar» dedi kız, «Gözlerime doluyor sanki.» Adam yutkundu. «Düdükler» dedi, «Vapur düdükləri» Sonra durdu. Yutkunup sustu.

Bu garip bir dumandı. Üstündeki bütün bulutları boyamak, onların rengini karmakarışık yapıp değiştirmek isteyen isyankâr, ihtilâlcı, anarşist ve muhalif bir duman gibiydi. Kızın birden gözleri karardı «Gene tansiyonum düşüyor galiba» dedi. Boyalarını toplamaya başladı. Fırçalarını yıkadı. Tüplerin kapaklarını kapadı. Bulunduğu çevreden öylesine uzak ve öylesine dalgındı ki. Başka dünyalarda yaşayan bir durumu vardı. Artık o belirsiz bir kız olmaktan, ben belirsiz bir adam olmaktan çıkmıştık. Artık kendi çizgilerimizin içindeydik. Bütün Bâbüali boşalmış, bitmişti artık. Bütün şarkılar gibi yağmurlar da dinmişti.

Gelinciğin yalnızca sapı kalmıştı elinde. Kırmızı yapraklar ayaklarının altına yığıldı. Sonra savruk bir rüzgâr denize götürdü. Neden yolup duruyordun? Bir yerimde küçük bir sızlayış kıpırdamaya, küçük bir ağır bir yerime çökmeğe

başlamıştı. Gidecektin artık. Dizkapaklarımdaki omzu bıçaklanmış trençkotumdan kaçacaktın. Ben torpil yemiş İngiliz tahtelbahirine dönecektim.

«Yazmayacaksın» dedin. «Yazma. Bunları yazmanı istemiyorum. Bunları satıp kazanmanı istemiyorum.» Oysaki bilemiyordun. Bizim daha kaybettiğimizi, bizim hiç kazanmadığımızı bilmiyordun. «Mesleği bırakıyorum artık, yoruldum» derken bir kurtuluşun isteri nöbeti içindeydin. «Neden?» dememiştin. Sormuyordum. Sebeb arayıp bulmana ne lüzum vardı? Sis çökerdi, kaptanlar yolunu şaşırır, gemiler karaya otururdu. Kimse çıkıp da, «Neden çöktü?» demezdi. «Ne zaman bitecek?» derdi. Yirminci asır sebepleri unutup, sonuçlara koşuyordu. Bir kızın gidişini hesaplayacak zaman yoktu. Giden giderdi. Kalan kalırdı. Devir öyle bir devirdi. Biz yalnızca anlarını, hayatın küçük dilimlerini, dakikalarını yaşayabilen bir nesildik. Bir acayip ve kaybolmuş harpsonrası nesliydik. Bir an gelirdi, bütün hayatımızı, varımızı yoğumuzu bir zaman parçasının içinde yitiriverirdik. Bir an gelirdi kanalizasyon çukuruna düşmüş gibi arkamıza bakmadan çekip giderdik.

— II —

Köy bomboştı. Seni düşünmekten yorulmuyordum artık. Seni karşı sahilde bırakmıştım artık. Seni dilediğin yere bırakmıştım. Belki bu anda arkasında «Pışık» yazan bir boya kutusunun çiziklerle dolu kapağına dalmıştın. Belki uçan bir kuş gördükçe içinden ben geçiyordum. Gerçekten köy bomboştı. Sokakları, evleri, dük-

kânları, rıhtımları ile bomboştu. O cumbalı ve cumbasız, o kafesli ve kafessiz yahılar da yoktu. Pencerelerden atılan bir dilim ekmekle gagalarını tıkırdatan martılar, bir hamsi için otuzyedi metre dalan karabataklar da yoktu. Köy bomboştu. Bütün insanlar ölmüş, bütün çocuklar sürülmüştü sanki. Sokak fenerlerinden çelmelenmiş ışıklar Arnavut kaldırımlarına düşüyor, arada-sırada aralanan bir perde gerisinden saçları ağarmış bir kafa sokağa bakıyordu. Bir dönemeçten yalpalanan bir-iki vücut kıvrılıyordu. Sonra gene bütün şekiller kayboluyordu. Orada, o bir yığın yıldızın içinde o en büyük olanla birlikte sen beliriveriyordun. Astronomiye meydan okuyan bir ses boşluklardan, «O gitmeyecek!» diye bağıırıyordu. Ve bir yıldız «Pışşışışııııık!» diye gözünü kırptı. Boşluktaki bütün yıldızların gözü kırılıyordu.

— III —

Bir zaman süresi sonunda, hiç bitmeyecek sanılan, daima eksilmeden, daima artarak sürüp gideceği sanılan bütün duygular bitip gidiyordu. Alabildiğine yaşadığı her sevgi için, «Artık bu sondur, yenibaştan bu huzursuzlukları, bu iç savaşlarını kurup yaşamağa ne lüzum var?» diyordu. Sonra birgün bakıyordu ki, bu çocuğun, bu adamın da ötekinden ayrılığı, başkalık noktası kalmamıştır. Bu yeni olarak sürüp gideceğini sandığı şeye bir de bakıyordu ki, çocukluğundan bu yana sürüpgelen bir duygunun tekrarından başka şey değildir. Bir de bakıyordu ki içinde değişmeyen, esas olan erkekleri sevmektir. En geniş anlamı ile Recep, Cafer, Oktay, Ali, Meh-

14

met demeden, bir ayırım yapmadan hepsine karşı da aynı duyguyu taşıdığını anlıyordu. Onların hepsi de onun için bir çantaydı. Bir rujdu. Bir mendil, bir şemsiye, bir eldiven veya bir jupon gibi şeylerdi. Hepsisi de insanın yanında taşıması gereken bir eşya gibiydi. Hiçbirisi de eşya olmaktan kurtulamıyordu. Kimisi ile eve kadar yürüyor, kimisini sinemaya gitmek için, kimisini yazlığa geçtikleri köye gelip-giderken, bir refakat rehberi gibi yanında taşıyordu. Kimisine yaptığı resimlerin birşeye benzemediğini, kimisine kötü bir kız olduğunu, kimisine ikibin liradan az kazanan bir adamla evlenmenin cinnet olacağını söylerdi. Hepsine birşeyler bulup sokuştururdu. Esas olan, değişmeyen, hiçbirisine önem verip, ciddiye almadığıydı. Kendisini ciddiye alıp-almadıklarını merak bile etmiyordu. Dünyayı umursamayan bir durumu vardı. Oysa ki bu durum yalandı. Gerçeğin dışında kalıyordu. Gerçekten kaçıyordu. Birisinden bir söz gelecek, birisi biriki söz sokuşturacak diye ödü kopardı. Bütün derdi, endişesi buydu. Bunun dışında ne bir alışkanlıktan, ne de herhangi bir sorumluluk duygusundan ürkerdi. Korseleri, yüzbeş numara sütyenleri eskidikçe, yenilerini sipariş etmekten, bunun için de tünelbaşını boylamaktan başka hiçbir derdi olmayan bir kız sanılırdı.

Aklına yatsa, üyeleri yalnızca kendisini sevenlerden ibaret bir kulüp kurabilirdi. Hayatı yalnızca sevmekten, aranmaktan ibaretti. Yıllar geçtikçe sevenlerin birer birer çekip gideceğini, birgün yapayalnız kalacağını bilmiyordu. Bir sokak fenerinin altında, kuyruğunu ayaklarının

arasına sıkıştırıp uluyan köpekleri andıran, William Sarayon'un çakallarını andıran yalnızlıklar, içinde, nasırlaşmış, kaşarlaşmış kalbini, ojesiz kalan tırnakları ile delik deşik edeceğini biliyordu. Şimdi içinde bulunduğu hayatı bir gazete ressamı olarak bırakmayı düşünüyordu. Yarın nerede ve nasıl başlayacaktı? Umurunda mıydı?

— IV —

Vapur iskeleyi bir topaç kaytanı gibi evirip çevirdi. Artık ne senin elinde çağlalar, ne de benim gönlümde yürekler vardı. Artık bir boğaziçi vapurunun, gelmiş-geçmiş yetmişyedi nesline selâm sallayan düdüğünde, artık avuçları kürek sallamaktan bıkmış ve patlamış bir ateşinin onyedi saatlik ter kokan köseleleşmiş cildinde; ve artık avuçlarında çağlalar olmayan kız, boğaziçinin herhangi bir iskelesinde otuzikibinsekizyüzkırkseki defa yanaşıp, otuzikibinsekizyüzkırkdokuz defa kalkan bir kaptan babanın, yarılmış yanak çizgilerindeydik. Ve artık günde yüzyirmi kahve yüzotuzdört çay fincanı yıkayan bir vapur kahvecisinin, elifi kaybolmuş saçlarını, daima şaşkoloz gözlerine düşüren, ikiyüzseksen kuruş gündelikli ve çilli çırağının topallayan kaderindeydik. Ve artık vapurumuz alabildiğine gidiyordu. Beykoz'dan tüberkuloz lekeleri ile dolu ciğerlerin, ömürleri devşirip katlayan tabaklan mamış derilerin kokuları geliyordu.

Güverteleri yıkanan mayın gemilerinde sırbaylar bezik oynuyordu. O sarışın Suadiye'li Tâci'dir. İğnenin deliğinden uçan kuşu aşağı alırdı. Zehir gibi çocuktur. Garanti markizleri sıralarken Nolvfolk'daki fişkırık kızı düşünürdü.

Duman gibi bir çocuk. Ne avuca sığar, ne avucuna birini alır. Yaşadığı anın hakkını vere-verer, yudum-yudum yaşar. Herkesi sever. Ne yaparlarsa yapsınlar, «Bana ne?» der. Kimsenin girmedisine-çıkmadısına karışmaz. Çatısı örtülen her ev ona neşe verir. Güleryüz görünce güler. Asık suratlılara şaşar. Hele bir ağlayan görsün. Hele bir hıçkırık duysun. Hele-hele yanında bir adam azarlansın. Dövülsün. Fatih'in atı gibi şahlanır. Tacî onyedî gün sonra Sinop fenerinin otuz yedi derece şarkitulunda patlamamış bir mayinin memesini sökerken, üç eri ile birlikte göklere uçacaktır. Erlerinin adı Yakup, Ramazan, Hamdi. İkisi Trabzon'lu. Öbürü Sürmene'lidir. Bu iş böyledir. Ve Tacî'nin yüzünden iki kadın ömürleri boyunca ağlayacaktır. Kadınların birisi avukat Nedim'in karısı, Yakacak'lı Suzan'dır. Gerdanı körüklü Suzan. Öbürü Büyükaçalı Kiti. Tacî'nin karşısındaki stajyer Teğmen Cenap'tır. Konya'lı. Gemi demir alırken, demir atarken, Marmara'da pruva hattında her seyir yapışlarında, Alâattin tepesini, Meram bağlarını ve Mevlevîlerin akli durduran sabırlarını, iradelerini düşünür. Cenab'ın ömür çizgisi uzundur. Alabildiğine uzun. Kadınsız, kızsız, macerasız tek çizgili bir hayatın huzuru içinde, gevşemesi içinde. Musallaya konulduğunda, ardından ne küfürle anacaklar, ne de «Cenap adında bir Amiral vardı.» diyeceklerdi. Senede bir kızı, torunlarını toparlayıp, «İşte dedeniz burada yatıyor» diyecekti. Bacaksızlardan birisi, «Toprak altında yatmak neden anne?» diye tutturacak ve bütün anlatmalara rağmen, yıllarca bu soruyu tekrarlayacaktı. Halatlara oturmuş bir makine

astsubayı karısını düşünüyör, Sürmene'li Hamdi iğneye lüfer düşürmeğe çalışıyordu. Bir yandan da boynunu büküp kararan sulara, kahpe ve kancık sulara bakıyordu. Ve mayin gemileri burunları Karadenize karşı bekliyordu. Bu çelik teknelerde bile, «Geleceğin varsa, göreceğin de var» diyen, haykıran bir Milletin sessiz kını vardı. Gemilerden ikiyüzonsekiz kulaç ilerdeki deri ve Kundura Fabrikasındaki siyah göğüslüklü kız şu anda yanlış tuşlara basıyordu. Müdürbey az sonra tersleyecekti. «Yeni baştan!» diyecek ve sonra gözlerini çarpıtarak kızın neticesine bakacaktı. Kız harflere bakmıyordu. Nokta aramıyordu. Virgülleri fazla buluyordu. Çünkü kız Beşiktaş iskelesindeydi ve çocuğa «Senin için olmayayım yeni bir macera?» diyordu. «Öti ehi ston kosma ehi, oli i dulia ine sto ne zume.» diyordu. «Ne varsa dünyada var, bütün iş yaşamakta.» Ve sonra kız, «Ya kita ta astra, afti tin talasa. Dihos sene i zoi ine tiranad». «Şu yıldızlara, şu denizlere bak. Sensiz hayat işkence olurdu.» diyecekti.

Hayır, bu kız başkaydı işte. Bu kız ömrünce terkedilmiş ömrünce çiğnenmiş, barem içinde çırpınan siyah göğüslüklü bir kızdı. Avuçlarında çağlalar olan kız değildi bu. Bu kız saçlarını, ömrünce bir Remington'un, bir Adler'in, bir Triumph'in, bir Halda'nın veya Erica'nın ıkırtılarında tarayacak, tırnaklarının ojesi, şerit lekelere karışacaktı. Bu kız yalnız yaşayacaktı. Çünkü bu kızın avuçlarında çağlalar yoktu. Ve bu kız garipti. Çünkü baykuş gibi öten bir annesi yoktu.

Adamın bir omuzu çarpık duruyordu .Kapının iki kanadına asılmış gibi, bir direğe çakılmış veya boşlukta sallanırmış gibiydi. Çarmıha gerilmişleri, duvar diplerinde kurşunlanarak barsakları delinmişleri andırıyordu. Kız tencerenin kapağını açtı. Kenarda duran ayıklanmış fasulyeleri içine attı. «Suyu ne kadar koyacaktım?» dedi. Birden gözü kıymalara takıldı. «Hepsini mi atacaktım?» Adam sesini çıkartmadı. Oldum-olası bu işlere akli ermemişti. Kız da bu işleri beceremezdi. Kıymayı atarken değirmene gitti akli. İki gündür o değirmenin kenarındaki çiçeklerle uğraşıp duruyordu. Bu uğraşma savaşa girmiş erlerin dalaşmasına benziyordu. Huzursuzluktan, insanı kahredişten, eriyip-bitirmekten harabeden bir savaşmanın içindeydi. «Sovan neredeydi? Annem söylemişti ama.» Anesi bir akrabaya sabah çayına giderken, gazeteye uğrar, «Pışık evde yalnız. Bir ara uğrayıver» derdi. En küçük bir kötülüğü akla getirmeyecek kadar büyük bir arkadaşlıkları vardı. İşinin arasında bir fırsatını bulup eve giderdi. Pışık rüzgârı sevmiyordu. Saçlarına dolarken, uğultusunu dinlerken sevinçten dörtköşe olduğu rüzgârı boyalarla vermeğe kalkınca tansiyonu yükseliveriyordu. Üç kanat oturmuştu değirmene. Gözükmeyen dördüncü kanat, az sonra devreye girecekmişcesine, «Buradayım, şimdi geliyorum.» diyordu. «Rüzgâr nerde?» dedi. Sovan ve rüzgâr. Adamın yüzü birden karışırverdi. Kızı sovanlardan kurtarıp rüzgârlara götürmek istiyordu. Sovansız olunmuyordu ve rüzgârlara da

götüremiyordu.

Çiçeklerin duruşundan, bulutların ışıldayışından, kız, «Rüzgârsız bir resim bu» diyordu. Adam sarı saçları kasıp-kavuran dinsiz bigödlere baktı. Kız hemen elini kafasına attı, «Şimdi çıkaracaktım.» Saçları ensesine dökülüverdi. Bavyeralı Alman kızlarına benzemişti. «Yağ da atacaktık değil mi? Kaç kaşık olacaktı?» Adam hep susuyordu. Değirmeni düşündü. Çocukluğundaki yolculuklarda kilometre taşlarının ardında kalmış eğik boyunlu değirmenler görürdü. İçinden hep o donkişotu sallayıp-sallayıp döndüren kanatlardan birisine asılmak ve orada çocukluğunun içinde çöreklenip-duran bütün rüyalarını yaşamak isterdi. Dışardan belirli aralıklar'a acı-acı kişneyen bir polis atı geçti. Hayvanın kim bilir ne derdi vardı? İnsanlar söylüyordu. Hayvanlar bağıırıyordu. Atın kişnemesi tranvay çan-çanlarına karışıverdi. Bir yanık kokusu yayıldı ortalığa. Fasulye yanmıştı. Kız içerden bağırdı «Havagazını söndürsene. Kokuyu duymuyor musun artık?» Kesik-kesik güldü sonra. «Bak ne yaptım? Senin sevmediğin etekliği giydim!»

Bu anda kızla adamın otuzyedı dakika ötesindeki bir çocuk, sandalının ipini tutuyordu. Sapsarı bir çocuktı. Gözlerinde sarı bulutlar vardı. Esmer olsaydı dumanlanıverirdi. Dünyası, avuçlarının içindeki halatlardan ibaretti. Karga gagasındaki dutu düşürünce, fakir ocaktaki eti yakınca dünyasını kaybediveriyordu. Sarı çocuk ipini kaçırırsa, bir dudağı hemen aşağıya sarkıverirdi. Az ötedeki kırık kanepe orada, rıhtımın ucunda, her zamanki yerinde duruyordu. Farenin akşam karanlığında yavruları ile birlikte yer-

yüzüne çıktığı delik de oradaydı. Farenin dünyası da o delikten ibaretti. Domatesi tuza batırarak, hıyarları kabuğu ile ve büyük bir saadet şapırtısı ile yiyen tütün kokulu işçiler, açığıtaki odun motorlarının küçük voltalarla önlerinde dolaşan sandallarına bakıyor. Bu sırada İstiklâl caddesinde cam kenarındaki masaların birinde yumurtasarı saçlı bir kadın muz dişliyordu. İnsanın içini ezen, aklına kötü şeyler getiren bir ısırışın içinde ısıklık çalan bir kız, kokteyl ikram eden bir hatt-ı üstüva garsonuna benzeyerek geçerken, gazetelerin ikinci baskı şişirmelerini satmaktan usanan bir çocuk, «Bir kız gördüm gidiyordu —Gevşetmişti vıdayı— Azıcık sıkıştırayım dedim —Evde unutmuşum tornavıdayı» diyecekti.

Bu işin sonucu nereye varacaktı? Karanlık veya taşlar fırlamış bir sokağın içinde, fesliyen saksıları ile dolu pencereleri birbirine bakan, tahtaları kararmış, çivileri dökülmüş, rüzgârların elinde sallanan evlere mi varacaktı? Şimdi adam gönlünün her dilediğinde kapıya dayanıyor, zile üç defa dokunuveriyordu. Kız omzu yırtık ve belki de dikmeyi hiçbir zaman düşünmediği kırmızı entarisi ile, çenesini dizlerine dayamışken veya elleri boya içersinde oturduğu yerden kalkıp kapının ipini çekiyordu. Adam merdivenleri çıkarken elleri başına gidiyor, onun sevmediği bigodilerini çıkartıveriyordu. Arada sırada ikisinin de yüreğine bir iblis çöreklenip bangır-bangır bağırarak, «Bu işin sonu nereye gidecek?» diyordu.

Akşamları yemekten sonra, kapı önlerine atılacak iki sandalyada, bitişik evlerin çığlıklarını

dinleye-dinleye, yemeklerinden arttırılmış üç eriği, beş kirazı geveleye-geveleye; arada-bir de otuz kurusluk karışık dondurma tıkınarak mı geçecekti hayat? Çorap yamamak, gömlek yakalarını söküp, eteklerden çıkartılan parçalarla değiştirmekle mi, yoksa bozuk antenlerden en güzel parçalara karışan elektrik yüklü bulutların gürültüleriyle mi bitecekti?

Gün yeniden bitiyordu. Bütün günler bitiyor, sonra alabildiğine geceler başlıyordu. Kız, «Hep böyle mi geçecek?» diye düşünüyordu. Gözleri aydınlıktan karanlığa karışırken, «Annelerimiz ne yapmış?» diyordu. «Babalarımız ne yapmış?» Evet bütün nesiller üç aşağı-beş yukarı hep aynı şarkıyı söylüyor, daima aynı oyunu oynuyordu. Kalın bir barsağın, nankör bir gırtlakın peşine takılıp giden bir didinme, bir kendikendini yiyip bitirme savaşı içersinde dönen hayat içindekilerle birlikte eriyip-gidiyordu. Sonra birgün taşra sinemalarında oynarken kopan bir film gibi bitecek, odasından çıkan makinist, seyircilere, «Bunun sonu şöyle biter, ben görmüş-tüm.» diyecekti. Şimdi şehrin ucundaki mahallelerin birisinde gece delik deşik edilmiş, kurşunlanmıştı. Gece boğazlanmıştı. Gecenin soluğu kesilmişti. Sesi çıkmıyordu. Kızın ayaklarının altı, yırtılmış mektup parçaları ile doluydu. «Saçlarımı tut!» dedi kız, «Bağlayacağım.» Adam uzandığı yerden doğruldu. Uzun saçları kızın yüzüne düşüyordu. İçinden Mecnun'un kulağını çınlatıp «Leylâ» demek geçti. İki eli ile tuttuğu saçları yukarıya doğru çekti. Avuçlarının içi ateşe değmişcesine yandı. Pipo sönmüş-tü. Adam duvardaki düğmeyi çevirdi. Odadaki

eşyalar karanlıkta kaldı. Pencereden sarı bir yıldız gözükiüyordu. Yıldız açılmış bir avuç kadar vardı. Kaldırım taşlarına oturmuş bir mahalle bekçisi, yumruklarını karanlıklara sıkılmış mırıldanıyordu:

«Bizim işimiz de iş mi be? Millet iyi kötü evceğizine kapanır. Sobasını doldurur. Çoluğunu çocuğunu alır karşısına. Pencereden sokağa bakar. Canı sıkılınca çeker perdesini. Ya biz? O sokak senin, bu köşebaşı benim. Dolan Allahım dolan. Hasta mıyız? Aç mıyız, açıkta mıyız? Kimin umurunda. Otuz gün, yüzaltmış lira. Kariya manto mu alıcan? Çocuğa defter mi. Eskiden bayramda seyranda mahalleli üç-beş kuruş verirdi. Ne kötü günlere kaldık be? Köpek mi kudurmuş, sana çıkışrlar? Elin oğlu askerden mi kaçmış sana sorarlar. Kaymakamın evine odun-kömür mü lâzım gel oğlum. Hiç babamı soran var mı? Hep annen ne âlemde? Karpuzcu gelir, "sergime iyi bak" der. Züppe müteahit "apartman, malzememe bak." Kapıda otomobili mi var, baksın bekçi. Hasta mı var, doktor bul. Hırsız mı girmiş bir eve, ulan namussuz uyudun mu? derler. Dokuz mahalle be kardeşim. Ben hangisine yetişirim? Bir kimse de çıkıp, bekçi baba der mi? Hâlin nedir senin der mi?»

Sonra bir sigara yaktı. Feneri sönmüş bir köşebaşındaki karanlığa baktı. Sanki bir gölge sıçrayacak, sanki bir çığlık geceyi bölecekti. Kulakları bir tazı gibi dikildi. Eli ile belindeki tabancasını okşadı. Dödüğünü üfledi.

— VI —

Artık hayat bir şarkı değildi. Oysaki ger-

çekte hayat hiç bir zaman şarkı olmamıştı. Hiç bir zaman bir büyük kördögüşünden, bir göz oynatmaktan kurtulamamıştı. Onu şarkı yapan şairlerdi kızım. Şarkı ile hayat yalnızca şiirler için, bir çil kuruş için adam öldürüldükçe, çocuklar bacaklarından silkelenerek kafaları duvarlara vuruldukça, hâmile kadınların ırzına geçildikçe, sekreterler ressamırları çarpık olan bir çerçevenin iki milimetresi için harcayabildikçe, Beşiktaş-Üsküdar arasındaki düldül gemi, her akşam iskelelere yanaşabilmek için, kendinden önce iskeleyi tutan büyük vapurların onu kabullenme-yişinden, bağıra-bağıra, çığlık çığlığa gırtlakını yırtarak dert yandıkça, Kuzguncuk'a giden vapurlar bir balkonlu yalıya sürünerek geçtikçe, rıhtımdaki balık tutanlardan katmerli küfürleri yedikçe, altından su geçen her köprünün üstünde sevişenlerin ayrılık kavgaları yaptıkları akşam saatleri eksilmediği için, gerçek ve büyük anlamı ile hayat hiçbir zaman taksitli bir borç olmaktan, vâdesi bitince haciz konulmaktan kurtulamamıştı. Herbiri Tanrının belâsı iyimser sanatçılar, «Hayat güzeldir!» tekerlemeleri ile, bütün insanları morfinleyerek uyuttukları için, hayatı sevmek janjanlı bir empirme gibi, atkuyruğu saçlar gibi moda olduğu için biz de cömertliğimizin bütün aptallığı ile aynı şarkıyı söylemiştik.

Bu hikâye böyle bitmeyecekti Pışık. Bütün tangolar böyle biterdi. Kızların yüzündeki baharlar rüzgâr gibi geçerdi. Yollara sarı sarı yapraklar dökülürdü. Fakat bütün iş bu yaprakları ezip-gitmekteydi. Bu acayip ve garip bir oyundu. Bilen kaybediyor, ezen kazanıyordu. Evet

işimize geldiği vakit, «İki kere iki dört eder» di-yorduk. Fakat gerçekte binin yarısı beşyüz de-ğildi.

Biz geçerken geriye dönmeyen bir baş, ya-nındakini dürtüklemeyen bir baş görmüş müy-dün? Bütün bunlar toptan üç celselik bir Toma ederdi. Gene içmenin yolunu buldum değil mi? Yollara boşkoy. Sen ağustos böcekleri ile tüyle-rini döken kuşlara bak. Karaciğer yüzünden el-ler yarılmış, uyuz gibi kaşınıp-durmuş boşver. Sonuna bak işin sen. Kimi, «Şeker» der, kimi «Si-roz» der. Tümümüz de birşeyden kıkırdamayacak mıydık? Yalnızlık da bir masalmış. Bazı eşekle-re, «Eti yenmez!» diye damgayı basarlar. İnsan-lar da eşekler gibidir. Onların da damgası var be kızım. Kimine «Yalnız» demişler. Kimine «Kalabalık» demişler. Bunun dışına çıkmak için tepinmeye ne lüzum var? Toma bir isimdir. Bâ-bıali çocuklarının, basın kuşlarının meyhanesi Toma demek değildir bu. Yalnızların meydan sa-vaşlarını verip, isyanlarını haykırdığı yerdir. On-ların biletleri bize doğmadan verilmiş.

En güzel dünya çocukluğumuzda kalmıştı. Artık onu bir daha bulamaz, o dünyayı yeni baş-tan kurup yaşayamazdık. Bir küçücük şey sevin-memize yetişebilirdi. Bir siyah göğüslüklü sevgi-liye, kalabalık bir otobüste bilet almak, eve dö-nülen geç saatlerde pencereden sokağa bakan bir küçük kızın başı, bir dörtyol ağzında bir kü-çük gülümseyiş, üç santimetrekairelik yüreğimizi fethedebilirdi. Annemiz tabağa iki patates kı-zartmasını açıktan caba olarak koyduğu, haba-mızın aylık harçlığımıza bir ikibuçukluğu ekledi-ği vakit dünyalar bizimdi. Arivederci Roma'yı,

Adie Lizbon'u her duyuşumda bir kibrit fazla çakmazdım. Van Gogh'un sandalyasında açık bırakılmış bir kitabı, sönmüş bir piponun yanına oturttuğun resme her dalışında, böylesine unutkan olmazdım. Birgün çakmağımı, birgün beremi, bir gün pipo karıştıracağımı kaybetmezdim. Yeni çıkmış bir dergi, güzel bir film, iskeleye gelen bir gemi, mahalleye taşınan bir komşu, câmide namazı kılınan bir ölü, ayağı kayıp yere düşen bir adam, iyi dönen bir topaç, bulutlara kafa atan deli bir uçurtma, dominoda bir bağlama, tavlada bir mars yetişebilirdi bize. Çok istemesini öğrenmediğimiz o günlerde elimizdekilerle yetinebilirdik. Raphael'den Corregio'ya, Watteau'ya, Orhan Veli'ye, Sait Faik'e, Cahit Sıtkı'ya, Ziya Osman'a kadar bir yığın sanatçının otuz yaşını güçbelâ aşabilerek öleceklerini bilemezdik.

Kuruluşundan bu yana yeryüzünde değişen hiçbirşey yoktu. Her akşam zili çalan bir iskeleden kalkmak üzere olan bir vapura koşuyordum. Pencere kenarında bir yere ilişip, insanlara arkamı dönerek, demirli gemilere baka-baka, köprüden kalkan esas vapurumun aktarmasına yetişip - yetişemeyeceğimi hesaplaya - hesaplaya, biletçi Ruşen Hakkı efendi ile iki çift söz ederek Üsküdar'a geliyordum. Iskeleden «Basın» diyip bilet vermeden çıkarken, bazı insanların çilekeş ve yetim mesleğimize bu küçük hakkı bile çok gördüklerini, yağ içindeki trençkotuma bir tüccar hasutluğu ile baktıklarını görüyordum. Oysaki kıskanacak neyimiz vardı? Nakil araçlarına para vermeyen gazetecilerdik. Hapishaneye giderken de araçlara para vermiyorduk. Bizi

kıskananlar evlerinde oturmaktan netice kanse-
rine tutulurken, mapusane çeşmeleri de gazete-
cilerle dolup taşıyordu. Kuzguncuk yollarına dü-
şerken bütün ışıklar, bütün aydınlık günler ar-
kamda, karşı sahilde seninle birlikte kalıyordu.
Hiltonu, renkli ışıklar içinde yüzerken, Ruff par-
füm kokularına yumulurken, denizi tarayan bo-
ğaziçi vapurlarının projektörleri arasında pipo-
mu yakıyordum. Daima yorgun birgün, daima
çekişmeli ve kalleşçesine bir savaşmadan dönme-
nin bezginliği ve kırgınlığı içindeydim. Akşam-
üstlerini dolduran konuşmalarımız, kavgaları-
mız, evine bırakışlarım da olmasaydı; liman ağ-
zındaki şamandıralar, iskelelere yapışmış deniz
anaları ve yosunlar kadar yalnız ve garip olur-
dum. Benim olmayışının, arkadaşlığımızın ne ol-
duğunu bile anlayamayışımızın güzelliği ve bü-
yüklüğü içindeydim. Kuzguncuk vapurunda, eve
dönülen akşamüstülerinin yokuları içinde, ar-
kaya fırlatılan bir saçın, bir magazine kapaklan-
mış esrarlı bir genç kızın çekingen ve kaçamak
bakışları arasında en güzel ışıklarına bürünen
yalılara baka-baka eve dönerdim. Param olduğu
zamanlar annemle-babam iki-üç mandalina, ya-
rım kilo elma almak yetiyordu. Hiç bir akşam
yalnız yemekten kurtulamadan, konuşarak, gü-
lüşüp-eğlenerek bir yemek yiyebilmekten daima
mahrum olarak tek başıma sofraya çöküyordum.
Yalnızca ana-baba tarafından beklenilmenin, bir
küçük kadınla ekmeğini paylaşamayışın, kasıkla-
rım ağırırken, baba demesini beceremeyen bir
küçük çocuk gülümseyişinin saadetini duyma-
dan, bir yastığı uzun saçlı bir başla bölüşmenin
mutluluğuna ermeden, radyoda güçlkle buluna-

bilen kaybolmuş bir şarkıyla, yalnızca okuyup-yazma ile hayat geçmiyordu. Geceler bitmiyordu. Yürümüyordu. Sökmüyordu. Karşı sahillerdeki insanların yaşamağa başladığı saatlerde, soğukluğundan korkulan bir odaya kapanmaktan, yorganı başıma çekip saatlerce uyuyamamaktan, acaba bugün atladığım haber oldu mu diye hursuzlanmaktan usanıyordum.

Bütün didinmeler, talebeliğin ümit dolu günleri, bilinmeyen ve hiçbir zaman varılıp kavuşulamayan büyük dağların ardındaki çiçekler gibi bizim olmadan, avuçlarımızın arasından kaybolup gidiyordu. Yaşadığımız hayat hiçbirşeyin farkına varmadan, hiçbirşeyi gönlümüze demirlemeden, dizgin vurulamayan bir atın hırçınlığı, deliliği içinde alıp başını gidiyordu.

«Küçük bir evimiz olacaktı!»

Daima küçük bir evimiz olacak denirdi. Odalar kâğıt çiziklerinde, oda takımlarının, muşambaların, halı ve kilimlerin renkleri daima bulunamamış kıtalarda kalırdı. Oysaki sen büyük salonlu, derinliğine uzanan odaları olan bir ev tasarlardın. Tuvallerini gelecek çerçevelerini, şövalyelerini, sehpalarını enine-boyuna yerleştirecek bir odan bile olmayacaktı. Alnını cama dayayıp, gözlerini her karanlığa mıhlayışında içime kahrolası bir eziklik oturacaktı. Bana verdiğin ilk resmindeki yazın gibiydin. «Bulmuş gibi olmasın di mi?» Hep o yazıdaki gibi kaldın. Hiçbir vakit bulunmuş gibi olmamıştın. Aranmış bir ömrün, hayat boyunca düşünülmüş, okul sıralarında çürüyen dirseklerden, kara tah-talar önünde terleyen alınlardan bu yana her saat, her saniye beklenilmiş ve çözülememiş bir

meselenin özü olarak hayatıma karışmıştın. Al-
nın camın ötesine geçecekmiş gibiydi. Radyofo-
nik bir piyesin eko odasından dalgalanan bir
tren düdüğü geliyordu. Ben de o günün, o ışık
ve güneş dolu günün içindeydim. Sonra bir zil
sesi ile, sokaktan geçen bir adamın öksürüğü-
le güneşli günün anısı kayboluyor, yağmurlu ve
kaldırımları çamurlu bir günün buruk hikâyesi
başlıyordu. Çok zamanlar, bu koca şehir avucu-
mun içine düşmüşcesine küçülüyordu. Işıklar
içinde, geceleri hiç uyunmayan, caddelerinde
hep şarkılar söylenen, danslar yapılan koca-koca
şehirler düşünüyordum. Oysaki istihbarat oda-
mızın dumanından, durmadan çalıp-duran tele-
fonlarından kurtulamadığımı, bu hayatın bir af-
yon tutkusu gibi bizi bırakmadığını, bu hacizli
ve parsellenmiş zaman süresinin dışına çıkama-
yacağımı biliyorum. Bazen camını tıkırdatmak,
bazen kapını omuzlayıp baş ucuna dikilmek, as-
kıdan kahverengi kadife mantonu alıp dışarı fır-
lamak istiyorum. Resimlerinden, çini mürekke-
binden, klişelerinden kurtarmak, onları hatırla-
yamayacağın kadar uzağa götürmek istiyorum.
Köşeyi dönerken, «Ne alalım?» demeliyim, «Ev-
de birşeyler vardı, istersen biraz pastırma ala-
lım» demelisin. Sonra her zamanki berrak gülü-
şünle ekleyivermelisin: «Tavuklar benim için
yumurtluyor.» «Horozlar sana çalışıyor» dedi-
ğimde gülmeliyiz.

Dileklerimizin dışında kalan, bizi dört yönü-
müzden kısıkvırak bağlayıp tutsak eden, bildiği-
miz ve düşünebildiğimiz gerçeklerin dışında ka-
lan birşey vardı. Arzulasak da, birçok şeyi eski
güzelliği ile, eski büyüklüğü ile bulamayacağı-

mızı, eski zevklerimizi alamayacağımızı biliyorduk. Deniz kenarındaki o kahveye artık gidemedik. Çaylarımızı arap garsondan isteyemedik. Bir tahta iskemlede, bir kocaman duvara bakabaka birdenbire akşamın oluverdiğini görerek şaşırarak günlerimiz öylesine arkada kalmıştı ki. Ayaklarımız istese de artık o kahvenin yolunu tutamazdık. O saatler, küçük zaman sürelerinin dışına taşarak, herhangi bir insanın bütün hayatını kaplayabilecekmişcesine büyük duyguları eritip yitirerek geçip-gitti. Artık ne sen, benim en küçük hakkımı tanıyabilir, ne de bu hakka hürmet edebilirdin. Ne de ben seni artık eskisi gibi haciz altında tutabilirdim. Artık büyük bir rahatlıkla en küçük karışmalarım için, «Kocakarı» diyebilirsin. En büyük dileklerle arzulasak bile, artık hiç ayrılmadan, hiç susmadan günler boyunca, geceler boyunca bir arada kalamayız. Bir taşıt vasıtasının normal seferi gibi, bir dolap beygirinin değişmeyen çingiraklı seferleri gibi, bizim bağımızın da yumağı, çilesi doldu. Ve öylesine yorulduk ki, onu yeni baştan sarıp, yeni baştan düzenlemeye gücümüz kalmadı. Üstümüzden silindirler geçmişcesine yorgun ve bitikiz. Elma yerken, kabuklarını tütünüm için saklayıp-kurutmak, kitaplarımın orasını-burasını okurken birden görünecek küçücük notlar koymak, yazılar sıkıştırmak içinden geçemezdi artık. Birgün kucağındaki kedinin; yüzünü, kollarını tırmık içinde bırakan «Çapkın»ın rahat vermediği bütün telefon konuşmalarımızın, dolaplarımıza bıraktığımız dörder-beşer satırlık mektuplarımızın da biteceği gün gelecek, bir yabancı birgün seni alıp gidince, benim ger-

çek ve büyük olan, hiç değişmeyen yalnızlığım yeniden başlayacaktı. Evlendikten sonra da arkadaşlığımızın devamı için olan bütün arzuların bir masaldan ibaret kalacak, belki de seninle bir daha hiç karşılaşmayacaktık. Belki de bir daha seninle hiç bir vakit düşen tansiyonundan, kızaran yanaklarından söz açamayacaktık. Dikmesini unuttuğun, kopmak üzere olan bir düğme, bir sökülük için seni utandıramayacaktım.

Hayatı, yaşamayı kocaman bir zaman süresinin kısıkvrak büzülmüş kolları arasında düşünmemize de yer yoktu. Birkaç ay önce yaptıklarımıza bile yeni baştan dönemezdik, onları yeni baştan yaşayamazdık artık. Beyaz hırkalı bir kızla, gamsız bir delikanlı Kanlıca'da yoğurt yiyemezdi. Burgaz adasında, Kalpazan Kaya'da kocayemiş toplayamazdı. Domuzluk olsun diye, çocuk bardağın dibindeki çayı, kızın kucağına dökemezdi. Kaşığı kızdırıp eline süremezdi. Kız eteğini kurularken beyaz jüponu gözükmezdi.

Büyük anları, büyük anıları olan gençlik günleri kuyruklu yıldızlar gibi kayıp-kayıp gidiyordu. Günlerin geçişinden bizi kısıkvrak bağlayıp eritmesinden, yok etmesinden de önemlisi için-için eksilmemiz, her geçen gün bir yeni yaşama güvencimizin, kuvvetimizin azalmasıydı. Yüreğlerimiz param-parça oluyor, eskiyor, yaşlanıyordu artık. Hayallerimizin, beyaz bir yelkenin peşine takılıp ufukları yırtacağı yaşlar geçip gidiyordu. Birgün bu masalın da perdesi inecek, bu masalın da alkışı duyulacaktı. Seyircisiz bir salonda, hiçbir zaman anlaşılammış bir aktörün, en güzel ve en büyük rolü için ısıklanmış yuhalanmış bir sanatçının acısını duyacaktık.

Birgün ikimiz de birbirimize çok benzemenin çuvallayışı için de küskün ve kırılmış, ezilmiş ve tükenmiş olarak, bilmediğimiz, hiç yürümediğimiz acayip yollara düşecektik. Sen yüzündeki kırışıklıklardan, şakaklarındaki aklardan, ben pipomun dumanlarından korkacaktık. Birgün yalnızlığımdan ürkecek, yalnızlığımızdan dört taraflı zatürre olacak kadar ürperecektik. Birgün gemilerin bağlanamayacağı yosun tutmuş liman şamandıralarına, birgün kekik kokularından başları dönmüş kayalıklara benzeyecektik. Ve en güzel dünyanın çocukluğumuzda kaldığını, en güzel dakikaların o vır-vırlarla, birbirimizi yiyerek, yamyamlar gibi yiyerek geçirdiğimiz zamanlarla birlikte kaybolup yok olduğunu anlayacaktık. Ve birgün gururlarımıza esir olmanın acısını, çuvallayışımızı, ilgilerimizi cömertçe dağıttıklarımızın iki pul etmeyişi görmekle anlayacaktık. İçimizde ,derinlerimizde bu gecikmiş anlayışlarımızın ağıtını duyacaktık. Ve hepsinin üstünde, bütün bunları «Gık» diyemeden kabullenecek, benimseyecektik. Sonra perde büyük bir alkış içinde inecek, ışıklar yanacak, salondan birbirlerini hiç tanımamışların umursamazlığı, yabancılığı içinde çekip gidecektik.

— VII —

Hüseyin Rahmi'nin cadaloz kainvaldelerine nazire yapmaktan başka şey bilmeyen, güzel ve iyi şeylerle bütün kılları diken-diken olan baykuş sesli, kerkenez kılıklı annen. Seni delik bir kuruş gibi parmaklarında oynatan, seni kirli bir kartopu gibi avuçlarında eritebilen, yok eden heykeli dikilisi annen. İnsanları yalnızca çulları

ile, banka hesapları ile, gömlek renkleri ile ölçebilen, baremin en yüksek derecesindeki kocasının imkânlarını baremin en küçük derecesi ile hayata başlayacak olan damadında aramaya kal-kan, bunu şart koşan annen, ve bütün bunlara aptalca, körce, çocukca ayak uyduran, o kirli ve çamurlu gururuna esir olan sen. Ömrü boyunca vesayet altında kalmağa mahkûm, bir koyun gibi güdülmeğe mahkûm olan sen. Üç meteliğe tapan, kul olan, boyun eğen sen. Dünyayayı, yaşamayı, güneşi, gülmeyi, ağlamayı, gelip-gitmeyi, koşmayı-durmayı yüzlüklerin dörtgeninde bulan sen gözlerime bakmıyordun. Bakamıyordun. Bir sort gibi ters-yüz edilebiliyordun. Bir patates kadar rahat soyulabiliyor, bir havuç kadar kolaylıkla kızartılabiliyordun. Oysaki mutluluk satın alınamıyordu. Onun için savaşmak, çile çekmek gerekiyordu. Ve oysaki senin için çekip gitmek en kolayı idi. Sen «eyvallah» demeden gidecektin. Ben «Güle, güle kızım.» demeyecektim. «N' olur gitme» demeyecektim. Sana kafamı çevirip elimi bile sallamayacaktım. Yaşadıklarımızı yaşamıştık. Yaşamadıklarımızı dersen, onlar bizim değildi. Ve bizim olmayan şeyleri adamak, karşılıksız çek vermekten de kolaydı.

— VIII —

Sarı bir kız küçük bir masaya abanmıştı. Sırılsıklamdı. Saçlarından sular dökülüyor. Ellerini üşümüştü. Yerinde duramıyordu. Çenberini kaybeden bir okul kaçağı gibi tepiniyordu. Herkes başına üşüştü. Kimisi mantosunu silkeledi. Kimisi zile basıp çay ısmarladı. Bütün muhabirler çıkartacakları haberleri unutmuştu. Ben ka-

pıdaydım. Ellerim herzamanki gibi cebimdeydi. Limanı düşünüyordum. «Ankara» batıakdeniz seferinden dönüyordu. Garanti gene bir miktar tabanca mermisi çıkardı. Gümrüğü yoklamalıydı. «Bu bir» diyordum. «Moulen Rouge» operetinden yirmiiki kız geliyordu. Ayak üstü bir röportaj olabilirdi. «Bu iki» diyordum. Gözleri kestane gibiydi. Dolmabahçe yolundan yürürken pat diye yere düşen ve hemencecik açılıveren kestaneler gibiydi. Şehir hatlarında biletlere zam yapılmak ihtimali vardı. Bankanın kodamanlarına telefon etmeliydim. «Bu üç» diyordum. Bir anda gözlerine takıldım. «Benimle oynar mısın küçük?» demek geçti içimden. Bu kadar adamın içinde söylenmezdi bu. İkimizi de tefe koyarlardı. Sözüm içimde kaldı. Odaya dalan bir muhabir, «Irak Maarif Nazırı Hilton'da. Demeç almağa gidiyorum, gelen var mı?» dedi. Bütün çocuklar dışarı fırladı. Sen en öndeydin. Sırılsıklamdın. Hasta olacaktın. Kolundan tuttum, «Gitme!» dedim. Gözlerime baktın. İsyan vardı. «Gitmeyeceksin!» dedim. Pencereden dışarıya baktın. Gırtlığına kadar dolu bir belediye otobüsü virajı alıyordu. İki saatlik nöbetini bitirmek üzere olan trafik polisi Recep Dikmen'in kolu, binyüzellisekizinci defa havaya kalktı. Yedi saattenberi bilet kesen Hüseyin binüçyüzyetmişinci defa, «Biletsiz kalan olmasın» dedi. Başını önüne eğip, «Söyle!» dedin. Söyleyemezdin. Seni niçin alıkoymuşumu, niçin alıp da herhangi bir yere kaçırarak istediğimi söyleyemezdin. «Al beni Bâbı-alinin kaldırımlarına vur!» diyemezdin. Doğrasalar kesseler söyleyemezdin. Masaya kapaklandığın zaman herkes etrafında dönerken bile,

«Dünyada ağlamana değen ne olabilir?» diyemedim. Tunnel turnikesinden başka kıskaca girmeyen bir kızdın. Kendine göre, o çınçırık yüreğine göre, değer yargıların vardı. Yüreğin gözlerinde atıyordu. Gözlerinden çocuğum olabilirdi. «Nereye götüreceksin?» dedin. Bilmiyordum. Düşünmemiştim hiç bunu. İnsanlardan, siyah göğüslüklü Maarif memurlarından, çatık kaşlı şube müdürlerinden, o suratsız ve astık-kestik hademelerden kaçmak istiyordum. Dönen her tekerlek yüreğimden geçiyordu sanki. Eziliyordum. «Sen beni götür.» dedim. Ve gittik. Artık ne akşam gazeteye götüreceğimiz haberleri düşünen vardı. Ne de yarın atlayacağımızı.

Vapurda hiç konuşmadık. Tırnaklarıyla oynayıp-duruyordun. Kalıbımı basarım, «Bu iş nasıl oldu?» diye için-içini yiyordu. Bu iş olmuştukızım. Bana sorsan, «Olan ne?» derdim. Ne olmuştuk? Şehirden kaçıyorduk. İnsanların kalleşliğinden, kancıklığından küçük yürekliklerinden kaçıyorduk. Bunalmıştık. Boęuluyorduk. Travay çançanlarından, trafik ışıklarından tiksiniyorduk. Vapur, iskele, çıkış. Adanın en arkası. Hepsi bundan ibaretti. Topuğun kırılmasın diye koluma girmiştin. Sonra hiç çıkmadın. Topukların kırılmamıştı. Fakat avucun kolumda kalmıştı. Oturduğumuz kayanın altındaki martıyı gösterdin. «Bir saattir orada, kıpırdamadan duruyor.» Martı, örfî idareye bağlı bir neşriyat müdürü gibi, gözlerini kırpmadan düşünüp duruyordu. Binlerce deniz anası kayaların üzerinde tortulaşmıştı. Açıktan bir balıkçı gır-gırı geçti. Yünden başlıklı bir reis ayaklarının arasına sıkıştırdığı dümenin başında bakıyordu. Aynı anda

Beyoğlunda Mehdi dayının kahvesinde iki aktör oturuyordu. Aktörlerden birisi: «Biz sigara içmeyiz, sigara yeriz. Hırslandıkça elim pakete gidiyor birader!» diyordu. Şişmanı üfleyerek yapıştıracaktı. «Altı nüfusluyum. Yirmidört senelik sanatkârım. Elime dörtüyzkırk lira kalır. Ben çocuklarımın gıdasını veremezken, ev sahibime kiralarını vaktinde ödeyemezken, nasıl seyircinin karşısına çıkar da Hamlet'i, Pergynt'ü oynayabilirim? Ben nasıl Syrano olabilirim? Ben kendim Syrona olmuşum.»

Mehdi dayının kahvesinden otuziki metre ilerdeki dolmuş durağındaki bir otomobilin radyosunda, «Ölürsem yazıktır!» çalıyordu. Fatih şöförlerinden 10548 plâka numaralı Nasrî Kebabçı bir müşteriye, «Bu araba benim değil kardeşim. Ben araba-araba dolaşıp borç para topluyorum. İkiyüzaltmış lira lâzım. Dokuzyüzellibir doğum vardı. Yirmigündür tamirci Burhan'da yatıyor. İki gündür lokma yemedim. Hırslanıyorum be birader. Altmışbir liralık karbüratöre yüzlük isterler. Yirmialtı liralık ekzantirik zinciri sekseniki liraya. On liralık aksin tornası otuzbeş lira.» diyordu. Ve aradan yalnızca oniki gün geçti. Artık sarı kızın adı Bernâ'ydı. «Dün gece neden geçmedin? Hep pencerede bekledim.» diyordu. Oysaki biliyordu. Islık çalarak pencere altlarından geçerek, perde aralarında gölgeleri sayacak yaşım çok arkada kalmıştı. Üstelik arzusuza da, Martıdan aktöre kadar bütün düşünenlere kıızıyordum. İnsanlara ilân-ı harbim vardı. İnsanlarla divan-ı harbim vardı. Aldırmayacaklarını, beni takmayacaklarını bile-bile isyan bayrağını çekmiştim. Bernâ birşeyler söyle-

yip duruyordu. Duymuyordum. Şimdi ben, dün röportâjı için gittiğim Küllük kahvesinin dakikalarını yaşıyordum:

«Cebinde sarı-sarı kâğıtları olurdu.» dedi kahveci. «Şu kırık masaya oturur birşeyler yazar-dururdu. Saip mi neydi adı? Tabâğına kahve dökülen fincandan içmezdi. Gelmez oldu bu yakınlarda. Patlak gözleri vardı. Mübareği özledim. Unutma yaz. Belki okur da gene gelir.» Garsonun özlediği Saip, bizim Sait Faik'ti. «Kahvecin seni bekliyor Sait ağabey, yarın bir uğrayıver.» Bernâ, «Hangi kahveci?» diyor, «Sait de kim?» Kahveci kafamda devam ediyor. «Her kahve markasından bir hissem var kardeş. Bildin ya işte ekmek parası. Sen yaz işte birşeyler. Eskiden gelenler gelmez oldu. Kimi çay içerdi, kimi kahve de. Akşam olunca da hepsi evine giderdi.» de. «Olmaz mı yani? Ne yani?» Olurdu, ne vardı olmayan? Gönülleri geniş değildi ama. «Sapıttın galiba» dedi Bernâ, «Kendi-kendine konuşmağa başladın artık.» Bir yanda gençliğinin, umursamazlığının bütün dörtnala koşması ile parılda-yan kestane gözler. Bir yanda kahveci. Sait ağabey. Dolmuşcu Nasri. Aktörler. Muhabirler. «Ölürken bile gülersin» diyor Bernâ. Birden ölümü düşünüyorum. Güler miydim acaba? Değer miydi? İki satırlık bir haber için, bir atlatış çok değil miydi acaba? O kıcıkırık haberini kaç kişi okuyacaktı? Bir gazetenin ömrü yirmidört saattir. Yirmibeşinci saat yeni haberler başlar yavrum. Patronunun bile haberi olmayacaktı bu işten. Birinci sayfaya beş sütünü çektiren o sürmanşetli haberinin yanında, iki taka gazetenin attırık sahifesindeki iki satırcık keçi kılı ihracı

haberinin hesabını soracaklardı. «Neden atladın. haberin yok muydu?» diyeceklerdi. Sen susacaktın. O basit şeyi yazmağa lüzum görmediğini söyleyemeyecek, o başarının yanında bir küçük atlayışın ne önemi olduğunu soramayacaktın. Sana bunun için kızdığını, bu işin burada bittiğini söyleyemezdin. Her saat binlerce meydan muharebesi olurdu yüreğimde. Ölenlerin hesabını ben de bilmezdim. «Ölürken bile gülersin!» Kulaklarımda hep bu katmerli söz çınlayıp duruyordu. Öldüğümü bilerek kıkırdarsam belki gülerdim. Dalgakıranın ucundaki fener, bütün koyu, bütün sahili güzelleştiriyordu. Feneri kaldırsan ne köy, ne de bu sahil böylesine güzel olmayacaktı. Ucunda plâk çalınan bir çıkmaz sokağı dolduran bir şarkı, perdesiz ve kafesli bir pencereyi dolduran yeşil bir fesliyen gibi, fener de insanın gönlünü ışıktandırıyordu. İskelenin zili sustu. Vapur kalktı. Geciken iki kadın demir parmaklıkları yumrukladı. Memur sırtını dönmüştü. Çımacıyla konuşuyordu. Kadınları duymamazlıktan geldi. Bunca yıllık iskele memuruydu. Koşanların ardı alınmazdı. Fenere baktı. Odasına gitti. Dalgalar kızın ayaklarını ıslatıyordu. Ve vapurlar alabildiğine düdük çalıyordu. Birazdan sen de evine giderdin. Babanın kahvesini yaparken iki satır söz ederdiniz. Ablanın çizdiği ev plânlarına bakardın. Sonra yatardınız. Ben yalnızdım. Ne kahve pişirenim vardı. Ne yoluma bakan. Ne de kiminle olduğumu soran. Ben yapayalnızdım. Saçakaltılarında kuyruğunu titreten uyuz kediler, surdiplerinde kemik paylaşan köpekler gibi, iskele diplerine yapışmış midyeler misâli, liman şamandıraları, telgraf di-

rekleri gibi yalnızdım. Yüreğim bir bozkırın, bir açıkdenizin uğultusu içindeydi. Bu uğultu insanı öldürebilirdi. Sen olmasaydın uğultularım artardı. Bazı günler telefon ederdin. Santralci kız, «Yok» demezse, «Gelir misin bugün?» derdin. «Gelirim» derdim. Sonra çocuklardan borç para alırdım. Kim gelirse önüme. «Yok» diyen de olmazdı. Hemencecik buluverirlerdi. İçime bakınca yalnızlığımdan ürküyordum. Dün pencereyi dolduran kız gitmişti. Birgün baktım balkonlu yalıda kimse yok. Öbürgün sen. Sonra birden bakacaksın ki hiç kimse kalmamış. Alan-almış, satan-satmış olacak. Napacaksın o vakit? Hiç bir gün içine seni bekleyecek bir insanın girmeyeceği, senden başkasının sevgisini görmeyen odanın; yalnızlığıyla rutubetlenen, sukoyuveren duvarları arasında sessiz-sedasız, tepine-tepine ölüp gideceksin. «İktisadi istatistikler, güzel kadınların bikini mayolarına benzer. Asıl mesele gözüken değil, saklı kalandır.» Güzel lâf etmiş herif. Birincilik değil mi? Haydi resim altını da hazırla. «Dün şehrimize gelen iktisatçı Mister Langlung basın toplantısına çok güzel bir espri ile başladı.» Az sonra telefon çalar. «Hayır!» dersin. «Bu akşam çıkamayacağım.» Canın istememiştir. Yoksa bal gibi çıkardın. Halbuki dün kadına ne kadar asılmıştın. Dakikan-dakikana uymaz senin be adam. İstihbarat odasında yedi kişiydik. Beş sandalyamız vardı. Penceremiz bir tütün deposunun nikotin haykıran sarı duvarlarına açılırdı. Şöförlerin lâstik tevziyatını birinci sayfeye ayırdım. Hikmet Küçüğün idam cezasını otuzaltı siyah puntodan üç sütûna salladım. İstihbarat Şefi izinindeydi. Onun yerine haberlere başlık atı-

yordum. Rüstem ağabey, «Al bak!» dedi. Cahit'in son şiiri. Herşeyi bir yana fırlattım. Kapakları verdim masaya. Son yattığı hastanede biraz gözünü açınca bunu yazmıştı. Elleri dert görmesin. Demek hemen kalemin sapına tükürmüş. «Bu el titremesi kadeh tutarken-Bu yaşta nasıl koyuyor insana-Orhan gibi vaktinde gitmek varken-Değer mi oyalanmağa-Rakıdan, tütünden beter alışık olduğumuz-Korkunç birşey var, hayat-Tutmuş bırakmaz bizi-Bir sıkımlık canımız çıkana kadar.»

Telefondan Beyoğlu muhabirini arıyorlardı. Tevfik ağabey geldi. «Az haber istiyorum, bu akşam!» dedi. Önümdekileri görünce, «Yarısı sepete!» dedi. Hiçbirşey kulağıma girmiyordu. Cahit Sıtkı ile birlikte Ankara gözümün önünde. Kızılay'da sabah karanlığında ısmarladığın votkalar. Kavaklıdereye doğru tintin yürüyüşün. Demek artık kadeh tutarken elin titriyor. Beşiktaşlı sevgilinin uğruna mı bir sıkımlık canın kaldı? Yüzündeki acı gülüşle, o herşeyi bilen acı gülüşle, o herşeyi bilen susuşla ne kadar da kadere yitik bir şairmişsin. Hepimiz oyalanmıyor muyuz ama? Yaşamalarımızda oyalanmamızdan başka ne kaldı ki?

İskelenin zili çalıyordu. Vapura koştum. İhtiyar biletçi ellerime baktı. Her geceki gazetesini bekliyordu. O akşam biletçinin gazetesini unutmuştum. Birgün gazete, birgün eve götürülecek bir ilaç unutulup kayboluyordu. Sonra yüzündeki bütün çizikleri ezbere bildiğim bir tanıdık, bir âşina kaybolup gidiyordu. Sonra bütün anılarla, bütün kahroluşlarla, iyi ve kötü yönleri ile birlikte, yüreklerinin küçüklüğü veya bü-

yüklüğü ile bütün sevilmişler, bütün sevilenler kayboluyordu. İskele memurları, çımacılar değişiyordu. Vapurların tekneleri boyanıyor, teknelerin boya-ları eskliyordu. İskele tahtaları arada bir değişiyor, vapurlar hep aynı saatlerde gelse de çıkan yolcular değişiyordu. Köyden dışarı gitmeyen çocuklar büyüyor, bıyıkları terlerken ellerinde bir çıkınla ilk vapurlara koşuyorlar, sonra gene bir portakal çıkını ile, yarım kiloluk bir tatlı paketi ile evlerine dönüyorlardı. Zaman geçiyordu. Delikanlılar üç beş yaşındaki çocukları tarafından her akşam iskelenin içinde karşılanı-yordu. Ve birgün bu genç babalar da yaşılanıyor, gene çocukluklarındaki gibi köyde kalarak, köyden dışarı çıkmıyorlardı. Ellerinde bir baston o kahveden o kahveye, boğazdan geçen gemilerin bandıralarına bakmadan, adını okumadan hangi armatöre ait olduğunu anlayabilecek duruma geliyorlardı.

Boğaziçini baştan-aşağı, tepeden-tırnağa her leylâk kokusu sarışta, bir kaç kız köyün içinde veya dışında gelin olup gidiyordu. Erken dönen, ikindilerde dönen vapurları karşılayan kızların arasında her mevsim bir kaç eksilme oluyor, her mevsim gidenlerin yerlerini başka kızlar dolduruyordu. Kadife pantolonlu Debra Yıldız, Ofelya Beyhan, Nana Nüket, Anite Ekberg Ayten hep kaybolup-kaybolup gitmişlerdi. Hepsinin de kendilerine benzeyen çocukları olmuştu. Kimisinin önünde bir çocuk arabası, kimisi karnı burnunda, kimisi kelli felli bir adamın kolunda, kimisi sebze taşan bir file, ile, fakat hepsi de saklanbaç oynadıkları, mektup yazıp-mektup aldıkları dar çerçevelerinin dışına çıkmışlardı. Kimisi gittiği

uzak şehirlerden baba evine yazlığa döner, genç kızlıklarından kalma daralmış bir lasteks mayo ile, rıhtım taşları üzerinde omuz kırarlardı. Kimisi kışın Ankara'da açacağı sergisine resim hazırlar, kimisi tozlara gömülmüş, Halit Ziya devrinden kalma bir servet-i fûnun havasına kapaklanırdı. Köy her yaz başlangıcında ve bitiminde geçmiş ve kaybedilmiş baharlarına acı bir dönüş yapardı. Manav Aleksandr, bakkal Vitali, tü-tüncü Recep ölmüştü. Kilisenin çancısı ölmüştü. Sütçü Yorgi'nin saçları benbeyaz olmuştu. Çımacı Hulki çoktan kıkırdamıştı. Kaymakam müte-kaidi Hakkı efendiyi hatırlayan bile kalmamıştı. Fakat hepsinin yeri bir başkası ile dolmuştu. Kadro bir devlet dairesinin baremi gibi değişmeden, boş kalmadan tekrarlanıyordu. Gidenlerin yerleri dolduruluyordu. Yetişen nesil, üç aşağı beş yukarı giden neslin benzeriydi. Her mahallenin bir takımı vardı. Geceleri koruya, erik hırsızlığına gene çıkılıyordu. Her sabah gene evden top oynamağa diye denize kaçılıyor, altı millik akıntılarda yüzülüyor, iskeleden kalkan gemilere binilip üst güverteden atlanıyordu. Kaptanlar hep eskisi gibi, «Ulan hergeleler, başımı derde sokacaksınız.» diye bağıyorlar, sonra için-için gülüyorlardı.

Dükkânı yedi eylülde yıkılan sütçüdeki telefonun yerini, iskeledeki telefon almıştı. Rimelli kadınlar, göğüsleri dışarıda kadınlar, telefonla dostlarına, «Geliyorum» diyor, siyah gözlükleri ile köprünün veya uzak bir başka boğaziçi iskelesinin yolunu tutuyorlardı. Günahların hep bir plâj kabinesine bırakıldığını sanarak, hiçbirşey olmamışcasına akşamları gene köyün yolu tutu-

luyordu. Kocalara hep aynı yalanlar söyleniyordu. Kimi dişçiye gitmişti. Dişçi kalabalıktı. Vapur kaçırılmıştı. Kimisi eski bir arkadaşa rastladığını, mevsim için tayyorluk kumaş aradıklarını uyduruyorlardı. Oysaki yalanlara lüzum da yoktu. Dünyanın her yerinde aldanışları, en arka duyanlar daima kocalar olurdu.

Bütün iş erikler çiçek açarken, kirazlar çiçek açarken, bademler çiçek açarken, bogaziçinin herhangi bir iskelesine, bir küçük bavulla çıkabilmekte, bütün iş herhangi bir boğaziçi köyünde Madam Katina'nın, Madam Anastias'ın evinde bir odaya kapılanmaktaydı. Okulları kapanan çocuklarla birlikte, martı gırıltılarından, leylek göçlerine kadar, gönlünce ve alabildiğine yaşamaktaydı. Sabah evden çıkıp, akşam dönünceye kadar oniki defa vapura, dolmuşa, otobüse, tranvaya, tunele binip, günde ortalama olarak iki saat kırk dakikayı, Picasso'nun insanları gibi ecüş-becüş şekillere bürünerek savaşır gibi yaşamaya meydan okuyarak yaşayabilmekteydi. Bir yirmidört saatlik bölümü parselleyip, her saati ayrı-ayrı yaşayamadıktan sonra, her saatin hakkını vererek teker-teker yaşayamadıktan sonra, herkesin gözü başkasının karısında-kızındayken, bir bardakçık bira kursağına rahat inemedikten sonra, herkes birbirinin lokmasını saydıktan sonra bu dünya yaşamağa değmezdi. Bizim yaşamamız buydu, dünya görüşümüz, hayat görüşümüz buydu. Biz yükselenleri çelmeler, aşağı iter, soluğunu kesiverirdik. Daha uzun yıllar da bu de-ğişmeden sürüp giderdi.

— IX —

«Hayır!» dedi Bernâ. «Hayır!» Sonra sustu. Suyun yüzüne fırlayan iki aylık bir iskorpit denize düştü. Az ötedeki sandaldan yarımçeyreklik bir karpit ışığı dökülüyordu. «Nasıl olur?» dedi Bernâ. Kayalıklardan bir balıkçının türküsü geldi. «Beni öldür elin batır kanıma-Desinler ki on parmağı kınalı.» Bir başka kayalıkta, genç bir adam, tevziye tâbi ithal malına sarılırcasına, yanındaki kadına sulanıyordu. Gazinoların birinde, gâvur ölüsü gibi ağır bir garson, yüzdeonbeşi icad eden adamın mezarına balgam atıyor. «Ola-cak» dedim. Ve herhangi bir kayaparçası, başını avuçlarına gömmüş düşünüyordu. İlkbaharı düşünüyordu. Turnaları düşünüyordu. Aşklarını, üstünde oturanları, karda-kışda hiç gelmeyenleri düşünüyordu. Trabzon lisesindeki sarı edebiyat öğretmeninın dudaklarını çınlatıyordu. Bir gazeteci kızın, kedisiz yaşayamayan cumartesi pazarları sokağa çıkmayan bir pıçırık kızın kulaklarını çekiştiriyordu. Sonra birden, insanlar gibi düşünmekten bıkıyor, isyan bayrağını çekiyordu. Divan şairlerini delirtecek bir ay vardı gökte. Bütün kıyı tırnak-tırnaktı. Burundaki köşklere üç-beş tane yeşil-kırmızı ışık dökülüyor. Arkada dört nala kalkmış bir kır balosu. Bütün antenleri koparılmış veya gerilmiş bir büyük gece, bir büyük kendini unutuş çırpınıp-duruyordu. Bernâ başını dizime koydu. Avuçlarımı açıp, saçlarını çektim, «Ola-cak!» dedim. Bir kadın mikrofona içine gömülen dudaklarından kilosuz Mariliyn Monroe'nun kıvranişıyla «Kiss» diyordu. Davul da, akordion da, keman da hepsi

«Kiss» diyordu. Üç sokak ilerde delirmesine bir gömlek kalan bir baba karısına küfür sallıyordu. «Bir ekmek otuz kuruş, bir küçük hiyar da otuz kuruş.» diyordu baba. Bu ne çelişmezlikti? Ne sağ gözün, ne de sol gözün seyirmesine benziyordu bu. «Sen bana baksana» dedi Bernâ. Sonra caydı. Söylemedi. Ben denize bakıyordum. Bernâ gözlerini açtı. Bebeklerine katran damlatılmış gibi, toroslardaki tunellerin ağzı kadar siyah gözleri vardı. «Kiss» diyordu sahnedeki kadın. «Kiss». Köyün bütün gençleri çimentoları parçalanmış dans meydanına dökülmüştü. Bütün dünyayı, bütün huzur ve bütün boşalmayı, kollarının arasında kapanan yürekte sanıyorlar ve bütün geleceklerin bu dönüşlerden kurulacağını hayalliyorlardı. Birgün onlar da kollarının arasında kenetlenen gözleri, herhangi bir köşebaşında, herhangi bir sokak fenerinin altında bir yabancıya bakarken görecekler, o gözlerde küçük bir hatırlayış görmek için çırpınacaklardı. Bunun arkasındaki sandaldan esmer bir kız denize düştü. Sırılsıklam oldu. Bir müddet bağırdı-durdu. Sandaldakiler kızı yukarı çektiler. İskeledeki adam, kâğıtlardan çiçekler yapıyordu. Parmakları dönüyor, tırnaklarını bastırıyor, sonra selâfon kâğıtlarını avuçluyordu. Bazen yapıştırıyor, bazen eziyordu. Üç dakikada bir gelincik yapıyordu. Papatyeler dört dakika sürüyordu. Sarı rengi yapmak, hele beneklemek, noktalamak zordu. Uzak bir durakda, dolmuşçular müşteri bekliyordu. Kâhyaların ağızlarını bıçak açmıyordu, ve küçük boğaziçi vapurlarında, mallarını satıp yerlerine dönen dutçular, sigara sarıyorlardı. Bir tanesi, «Benim sigaramın

tanesi üç kuruşa geliyor, zırnık toslamam» dedi. Bu sırada çok atış yapmış ve çaptan düşmüş fişeksiz tüfek misâli bir kadın Taksim sinemasında, seansına loca tutacak adamı bekliyordu. Sekizbuçuk aylık gebe bir kadın gibi yerinde duramıyordu. Aynı dakikanın içinde bir tren, bir dağ istasyonuna giriyor veya bir ovaya iniyordu. Trende Kore'den dönen erler vardı. İstasyonda bir kadın, «Yirmisekiz-yirmidokuz mayıs Vegas muharebelerine iştirak eden var mı? Astsubay Necat'ın eşiyim. O tarihtenberi hiçbir haber almadım.» diye bağıracaktı. Astsubay Necat'ı bilen hiç kimse çıkmayacaktı. Haliç'te kurşun gibi ağır bir hava vardı. Bir işçi kız, pencereden yazlık sinemaya bakıyordu. Büfeci çocuk, suyu akmayan bir havuza, beş-on tane gazoz şişesi sarıtmıştı. Perdede, «İslâmiyetin Doğuşu» oynuyordu. Sahnenin kenarında afişler vardı. «Fahişenin oğlu», «Satılık Kadınlar»

«Bak oraya!» dedi Bernâ. Baktım. Kayalıklar, deniz ve ay vardı. «Evet» dedim. «Ne var?» Bernâ güldü. «Oraya gidelim» dedi. «Sandal tutalım.» «Param yok» demedim, sustum. Ne zaman param olmuştu ki? Ay gittikçe küçülüyordu. «Neden?» dedi Bernâ. «Dünyadan uzaklaşıyor da ondan» dedim. «İstersen dünya aydan uzaklaşıyor» de. Alabildiğine uzun ve kalın bir düşünceye daldı Bernâ. «Uzaklaşanlar küçülür mü?» dedi. Cevap vermedim. Zaman horozların ötüşü içinde eriyor. İskeleye yatan gemi ışıklarını söndürüyordu. Ateşçi kazana kömür dolduruyor, ocakçı kaptanın cezvesini ateşe sürüyordu. Bernâ'nın gözleri avuçlarımdaydı. Karanlıklar içinde uzaklaşan bütün kıyıları, bütün şekiller

yaklaşıyor. Geceboyunca en güzel ışıklarını veren bütün fenerler mart ayazına tutulmuş kediler gibi titriyordu. «Herşey gecenin içinde kaldı.» dedi, Bernâ. Gerindim. «Evet» dedim. «Böyle olmasaydı, gündüzler geceye de inseydi.» Sustu. Sonra ayın ışığı içinde dağlara giden yolları gösterdi: «Bak!» dedi. Ötelerde dönen, kıvrılan ve gideceği yere ulaşamayan yollar vardı. Dağlara giden yollara düşenler onlarla birlikte kıvrılır. Onlarla birlikte yok olur. İnsanların kaderi de yollar boyunca, kilometre taşları gibi sıralanmıştır. Ve insanların çoğu alinyazılarını dağlara ulaştıramamıştır. Yolların dili olsaydı, çok insanın macerasını, mutluluğunu, bahsızlığını dile getirirdi. Her seven yürek dağlara giden bir yoldur. Fakat hiçbir yol dağları bulamamıştır. Dokuzbuçuk mil ötede, boğaziçinin bir ucunda, gecenin ve gündüzün karnını bıçaklayan Göksudan neredeyse Dilşad kalfanın çıkıp da, «İşvedil Bacı, İşvedil Bacı gelsene ayol, hanım seni arıyor.» diye bağırmasının ve neredeyse Evliya Çelebinin un değirmenlerindeki çarkların dönüşünün duyulabileceği bir geceydi. Yarın sabah büyük postahannenin önünde, «Gelir vergisinden muaf esnaf için vergiler kanunu onbeş kuruş.» diye sabahdan akşama bindörtüyüzetmişüç defa bağırarak olan seyyar satıcı Yüksek Ticaret mezunu Suat çarşafı buruştura-buruştura en derin ve en günahkâr uykusunu tamamlıyordu. Suat'ın evinden yedi mahalle yukarda, naftasilindiri gibi bir Şişli kadını, köpeğine diz kapaklarını yatlatıyordu. Bir otel odasında boynu bükük bir kadın, yitirilmiş bir aşkın hesabını tutuyordu. «İl-te i ora na fige» diyordu erkeğine. «Artık gidi-

yorum.» Sonra ağlayarak, mutlaka ağlayarak ve arada-bir hıçkırarak, «Se iha ağapisi palı» diyor. «Seni çok sevmiştim.» Evet kadını, önce-leri hep böyledir. Hep böyle alabildiğine, kıran-kırana sevilir. Yüreğine göz-gözü görmeyen bir sis çöker insanın. Burnunun ucunu göremezsın. Sonra birgün kafan «Dank» eder. Karnında filizlenen bir yeşillik balyoz gibi kafana iner. Erkek çekip-gitmiştir. Kafasını çevirip bakmaz. Bir kişi çuvallar bu işte kadını. O da sen.

Ben gülüyordum, Bernâ konuşmuyordu ve «Gidiyorum» diyen kadın, birdenbire o uzak Karadeniz köyünü düşündü. Nereden bu büyük ve iğrenç şehirlere düşmüşlerdi? Bir daha da köyüne dönemezdi. Dönmeyecekti. Bu sırada Karadenizin bütün gözyaşı, bütün alinteri Tophane rıhtımına dökülüyordu. Direklerine kadar hayvanla karışık insan yüklü bir gemi rıhtıma iplerini atıyordu. Bir açıkdeniz gemisinde yaşlı bir telsizci, iki metrekarelik bir kamarada, dünyanın düğmelerini avuçluyordu. Hint Okyanusunda bir gaz tankerinden, az sonra afilli bir S.O.S. alacak, bir-iki dakika içinde de gemiden ses çıkmayacaktı. Sonra birden sonbahar gelecekti. Dağlar kararmağa, deniz mavileşmeğe başlayınca bütün Karadeniz sahillerine bildirgin yağmağa başlayacaktı. Ve bir ara dalgalar kabarcacaktı. Keşileme gündeğusu, poyraz, yıldız, karayel, batı, lodos, kible fırtınaları güneşirı nöbet tutacaktı. Deniz lodosta çakıl, poyrazda kum yığacaktı. Sonra yıgmaktan bıkacak taşımaya başlayacaktı.

«Ne düşünüyorsun?» dedi Bernâ. Ne düşünmüyordum ki. Karşıdaki takanın karpit lâmbasında, sovan-üzüm yiyen motorcuları, Büyüka-

danın Nizam caddesini, Hayırsızın insanı kahreden karanlıklarını düşünüyordum. Orada Robensonuz diye günlerce bekleyip duran Ruth ile Ursula'yı, o kontak Alman kızlarını düşünüyordum. «Yarın bu vakitler nerede oluruz?» diyordun. Annem sabahleyin evden çıkarken birşey istemiş, «Sakin unutma!» demişti. «Annem ne istemişti, Bernâ?» dedim. O beni dinlemiyordu. «Nasıl olsa bu işin sonu yok, acaba şimdiden mi ayrılırsak?» diyordu içinden. Aynı anda bir kışlada otuzbir kuruş aylık alan bir er, altmışiki kuruş alan iki yıllık eri, o da doksandört kuruş alan bir onbaşıyı düşünüyordu. Şişhane yokuşundan seksen ile inen bir şöför bir kaldırım güzeline, «Sermayesi senden, işçiliği benden. Sakın bozulma ama, yedek parçamız yok!» diyordu.

Sonra sabah oldu Bernâ. O alabildiğine gılgışsız ve mertcesine yaşanan gece bitti. Milyonkere ezilmiş sokak taşları, binlerce tükürülmüş elektrik direkleri, bütün şirretliği ile ortaya döküldü. İnsanlar karanlıkda daha güzeldi. Aydınlık hepsini boğdu. Bir sürü ineği mezbahaya götürdüler. Çorbacıların tezgâhlarına bir alay işkembe hazırlandı. Trafik polisleri noktalarına koştu. Kontroller yövmiyesi kesilecek biletcüyü aradı. Ve seni, dökülen yaprakların içinden pencerene bıraktım. Bu bırakış bütün çorak anadolunun ağıtlarıyla, bütün akmayan çeşmelerin ağlayışı ile doluydu. Bu bırakışta yol vermeyen dağlara başkaldırmış Karadeniz köylerinin isyanı vardı. İçimden birşey «Olmayacak!» diyordu. «Ne hakkın var?» diyordu. «Yıkıl, git!» Evet, hayatını, gençliğini gölgelemeğe, çelmelemeğe, kuracağın yuvanın temellerini sallamağa hakkım

yoktu. «Eyvallah!» demek bana düşüyordu Bernâ. Biz alınyazısında paylaşacak kaderi olmayan insanlardık. Sen uyurken ben sokakları, kaldırımları, köşebaşlarını karanlıklarla bölüşecek, bazı duvarlara adını yazacak, dönüşte oradan geçerken de bir çırpıda silecek ve «Karsa giderim Karsa-Anam yok ki ağlasa» diye bir türkü sallayarak ispirto içen Baba Şükrü'ye «Boşver!» diyecektim. Şehrin hayatı, o durmadan dönüp-duran çarkı başlamıştı. Galata rıhtımı hamal desturları ile, polis düdükleri içinde. Dükkân saçaklarından yolculuk dökülüyor. Rıhtımda bırakılmış bir halat yığınınına çöktüm. Gökyüzünde tek bulut, tek kuş yoktu. Bulutsuz ve kuşsuz bir göğün altında, türküsüzce yaşıyorduk. Simitçi tablasındaki susamları topladı. Avuçlayarak okkaladı. İkibuçuk avuç geliyordu. «Onardan yirmibeş kuruş» dedi. «Uludağ» arkasında bir avuç pervane gürültüsü ile Sarayburnundan kıvrılıverdi. Rıhtımda enayicesine kalıp da, bütün el sallayanlar benim umursamazlığıma baktı. Bıkmıştım. Bernâ. Alıp başımı giden gemileri seyretmekten de, hamalların çaylaklar gibi bağırışını dinlemekten de, vapura gecikenlerin koşuşmalarını ve gemi merdivenlerini tırmanan kadınların, rüzgârdan uçuşan eteklerini seyretmekten de bıkmıştım. Hep şeytan, «Çek git!» diyordu. Hep şeytanı duyuyordum. Hep şeytanlarla idi işim. Gidemezdim ama. Anam-babam yalnızdı. Benden başka kimseleri yoktu. Ben gidersem ölürlerdi. Garip kalırlardı. Boyunları bükülüverirdi. Gidemezdim onları bırakıp. Kaldı ki ben kuş kanadından, jetlerin izlerinden de uzaklara, bulunmamış ve bulunamayacak uzaklara gitmek isti-

yordum. Yalnızlığımın, cansıkıntılarımın arada bir beynimi bir burgu gibi kemiren başağrımın da beni asla bırakmayacağını, altında ezildiğim, zaman-zaman baş kaldıran, beni kahreden hâtıralarımdan da kurtulup, silkinemeyeceğimi bile-bile gitmek kaçmak istiyordum. Artık liman şamandıralarında tüneyen martıları saymaktan ve artık köşebaşlarında beklenilmeyen herhangi bir karşılaşmayı düşünmekten, kaldırımlarda para bulmak ihtimalinden de bıkmıştım. Vazgeçtim uzaklardan. Büyük hayalleri, büyük ellere bıraktım. Büyük hayalleri, barlarda iki şişe şampanya ile bir çift karı ayağı yıkayan, topuğuna çivi batan kadınların ayakkabısına yüzükrayı katlayıp bırakan, yedi ceddine tükürdüğüm heriflere bıraktım. Karadeniz'de olsun, Akdeniz'de olsun, memleketimin herhangi bir garip ve uzak bir iskelesine fit oldum. O iskeleye ayak atar-atmaz, o küçük kasabanın yamru-yumru ve ışsız sokaklarında, uyuz üçbeş köpekle paylaşacağım ilk gecede; bu büyük şehri arayacağımı, içime büyük bir hasretin dolacağını bile-bile gitmeyi düşündüm. Ve sonra birden Sarayburnu'nunda yan gelen iki direkli bir bacaya takıldı gözlerim. Aylardanberi oradaydı. Sağlığında adalara su taşırdı. Belirsiz bir saatte gövdesinde delik açıldı. Su aldı tekne. Kaptanbaba baştankara etti. «Martı»nın adı batık gemiler listesine karıştı. Çıkarılma masrafı değerini aştığından öylece bırakılır. Direklerine martılar konar-kalkar. Lodos bacasını örter. Poyrazda direkler bağırır. Şimdi Galata'dan açılan gemilere bakan, bazen bir dubadan balık tutan, bazen bir şişli-Tünel otobüsünün kapısından trençkotu sarkan, bazen Kızku-

lesi'ndeki fenerde, bazen yangın kulesindeki dürbünün merceğinde yaşayan benim, Saraybur-nu'ndaki o batık gemiden farkım ne? Bir zaman-lar ben de en mavi denizlere koşar, en beyaz kö-püklerimi bırakıp, en güzel türküyü söylerdim. İnsanoğlu sevince bir başka oluyor. Yüreği bir başka atıyor. Yemeğini başka türlü yiyip, suyu-nu başka türlü içiyor. Artık yitirdik bunu. Sev-gisiz insanlarız artık. Bir siyah göğüslük, bir beyaz yaka, bir kurdeleli saç, taşları düşmüş bir rıhtımdan sallanan bir mendil, geceye açılan bir pencereden kaldırımlara düşen bir kırmızı gece-likli artık bize hiçbirşey söyleyemiyor. Artık uy-kularımızı bölen dertlerimiz, artık bizi kimsesiz yollara, ıssız boğaziçi tepelerine atan sevgileri-miz yok. Artık müşterisiz ve yolcusuz, pusulasız ve ışiksiz tayfasız ve muçosuz batmış gemiler gi-biyim. Ve artık ben, rıhtımdan ipini koparmış, herhangi bir denizde kaybolmaş batık bir gemi-yim. İşte gene delik bir ciğerin, işte gene kav-rulmuş ve ezilmiş bir gençliğin; işte gene çık-maz sokaklarda düşen yıldızlara sıkılmış avuçla-rın, evde kalmış kızların camlara dayanmış alın-larının isyanını haykıran bir türkü : «Karadır kaşların kara-Bu fermanı sen yazdın başıma.»

— X —

İçinde yaşadığımız bu fizik ötesi ölçülerin üstündeki dünyada bıkmak, usanıp-gitmek, başı çekmek, güneşin batışından-doğuşuna uzayan normal bir sonuçtu.

Birbirimizden bıkip-usanmasak da, bir fa-külte vestiyerin de veya anfisinde buluşup, İstik lâl caddesine koşmaktan, öğlen yemeklerini yü?

kuruşluk bir hamburgerle savuşturmaktan, «Bir şebeke bileti, bir de basın. Etti yüzatmış» diyip, herhangi bir oniki matinesine dalmaktan, sonra Unkapanı yolu ile yeniden fakülteye dönmekten, bahçede bir pencere pervazına çöküp güvercinleri seyretmekten usanıyorduk. Sen akşam seminerlerine koşarken ben Cağaloğlu'nun, parti il merkezlerinin yolunu tutuyordum. Sen Bizans sanatından, ortaçağ eserlerinden, ben haber çıkartmaktan bıkiyorduk. Bütün bir gece boyunca, birbirimizi düşünmekten bıkiyorduk.

Gerçekte açık olmayan bir yakayı, gerçekte kısa olmayan bir eteği, dikilmesi unutilan ve bir çengelli iğne ile tutturulan bir söküşü, kedinin ellerini tırmalayışını, geceleri erkenden yatışını, az kitap okuyuşunu, suyunu babanın elinden içişini bahane ederken sen çoktan kapamış ve unutilmuş bir Boğaziçi veya Ankara masalı uyduruyordun. Yersiz bir kıskançlık vır-vırı yapıyordun. Türküler alabildiğine başıbozuk hıçkırıklarla haykırıyordu. Ve yürekler alabildiğine gidiyordu. Yalnız içlerinden birisi, yüreklerin en ağırı en zorlusu, olduğu yerden kalkıp, bulutların üstüne oturmuştu. Yerdekilere alabildiğine gidiyordu. Gökteki olduğu yerde, bulutların üstünde. Bulutların içinde. Gökteki yerdekilere benzemiyordu. Gökteki, «İnadım inat!» diyordu. İnmiyordu yere. İnmeyecekti de.

Gökteki yürek benimdi. Yerdeki yürekler de benimdi. Gökte duran yürek de, yerde alabildiğine giden yürekler de benimdi. Ve sen yeşil bir ağaca bağdaş kurmuştun. Beyaz hırkanla, elinde tomurcuktan kopartılmış bir sarı gülle kediler gibi miyavlayıp-duruyordun. Kedileri sev-

mediğimi biliyordun. Domuzluk olsun diye, alabildiğine miyavlıyordun. Tırnaktan-tepeye, kalçadan-göğse gelin olmuştun. Rengi gelin, kokusu gelin bir ağacın üstüne bağdaş kurmuştun. Avuçlarında çağlalar vardı. Çocukluğumun, babamdan palaska, anamdan azar yediğim günlerimin çağlaları vardı. Fenerli uçurtmalarınla, komşu kızlarının dizkapaklarına karışan çocuksu günahlarımla dolan avuçlarımla, ateşböcekleri kokan gecelerin çağlaları.

Herşeye göğüs geren, bir damlacık mazotu kalmamış bir teknenin bütün yenilgisi ve cömertliği ile yelkenlerini rüzgâra geren ben; inanmağa çalışarak, inanmış görünerek hep değişmeni bekliyordum. Bu neden böyleydi? Belki bıkkınlığımdan, aynı sokakları arşınlamaktan, aynı köşebaşlarında yanmayan ve asla mevcut olmayan fenerleri seyretmekten, insanların hepsinin içyüzünü, ciğerini bildiğim halde, hâlâ aptalca, enayice, fakat hepsini iyi olarak, yürekli olarak düşünmekten doğuyordu. Belki de ben çoktan gitmiştim, bekler görünüyordum.

Ömründe birkerecik olsun, hatır için veya hatırsız olarak bir kerecik olsun, vapurun iskeleye abanışındaki gıcırtda, rıhtımlarda sallanan herhangi bir mendilde, perdesi indirilmiş bir boğaziçi yalısında, veya pancurları dökülmüş bir konak harabesinde mutluluğu aradın mı? Bir küçük merakın, bir büyük körüklemenin delik-deşik edilmiş; çelmelenmiş, çevrilmiş, küçültülmüş, küçümsenmiş çocuğuydum. Yol telaşına, gar sislerine, tekerlek gıcırtılarına karışan, vagon pencerelerinde, restoran masalarında sallanan bir romandan daha çok ne anlaşılabilirdi? Dö.

nünce aydın bir kafayla belkide yorgun bir gönülle, odanın herhangi bir köşesinden çekilerek alınacak, herhangi bir penceresinden aradabir hava alanına veya marmaraya bakarak mutlaka hava alanına ve Marmara'ya bakarak okunacak bu kayıp ve garip roman belki de boynunu büküp düşünmekten kurtulur. Söyler misin bana ufukları neden seversin? Neden denizlerin dibini, inemediğimiz ve inemeyeceğimiz denizlerin dibini, bulutların el atamadığımız sınırsızlığını severiz? Söyler misin bana Bernâ?

Elinde çağlalar vardı ve benim gözlerim artık gülmüyordu. Gülmeyecekti artık benim gözlerim. Çünkü benim gözlerim bulutların ötesindeydi. Ve yüreğim bulutlardaydı. Çünkü benim yüreğim yerde değildi. Ve hayır ,avuçları çağla dolu olan kız. Yerdeki yürekler de benimdi. Topuna birden küfür salladığım, topuna birden mesafe aldırıp hizaya getirdiğim insancıklardaki yürekler de benimdi. Çünkü onlar da yürek yoktu. Çünkü ben yüreğimi ellerimle, tırnaklarımla dağlamıştım. Çünkü ben yüreğimi bir kanalizasyon çukuruna atmıştım.

Yediğim bütün kazıkları, uğradığım bütün yenilgileri, aldanişları, bırakılışları, küçümsenişleri, hep böyle bademlerin çiçeğe durduğu katırtırnaklarının en güzel sarıya büründüğü; içdelerin, papatyaların kokularını kilometrelerce uzaklara bütün cömertlikleri ile gönderdikleri sabahlarda hatırlardım. Hep böyle balıkların keyiften su üstüne fırladıkları, kedilerin karınlarını çıkarta-çıkarta güneşlendikleri sabahlarda, garlara trenlerin tezkere alan erleri bıraktıkları, mahpusların kelepçelerinden kurtuldukları saat-

lerde bütün yıkıntıları ile baş-başa kalırdım.

Abesle iştigalden sapıttığını söyleyen bir deliyi andırıyordum. Onun-bunun işine koşmaktan, onun-bunun derdi ile ilgilenmekten kendim için yaşayacak zaman kalmıyordu. Sonra bütün o arkalarından koştuklarımı, bir küçük işleri olduğu vakit yan çizerlerdi. En yakınlarımdan en büyük kazıkları yerken, hep bahriyeliler gibi «Boş-koy» der, fakat bu boşkoylarla birlikte de ömrümün bir küçük dilimi yok olup giderdi.

Bir köşebaşına, bir fener direğine, bir rıhtım taşına abanıp da, martılardan -bulutlara, istirid-yelerden, lapinalara kadar katmerli bir küfür savurdun mu? Yumruğunu bir sovanın kafasında parçaladın mı? Hilton'un Ruff'una çıkıp, ceplerini ters-yüz çevirip de yıldızlara tükürdün mü? Sonra sen, hiç oturup da, günün yirmidört saatlik süresi içinde, yirmiyedi saat, «Pazartesi'den Çarşamba çıkarsa, Cuma mı kalır?» dedin mi? Çağlar arasında, nesiller arasında teleferik döşedin mi? Yaşanmamış anıları sıraya dizip de bir füzeye yükleyip savurdun mu? Ayağına bir yırtık deri geçirip, omzuna bir harmaniye atıp Frik-yalı'lara kadar uzandın mı? Belkis tiyatrosunda bir akşamcık olsun yer ayırttın mı? Antakya'da, Kleopatra'nın ayaklarından iyonlar kalan koyda, dal-taş denize daldın mı? Altı yıl hiç sekmeme-cesine, Cağaloğlu'dan Beşiktaş'a araba, Beşiktaş'tan Kuzguncu'ğa vapur bekledin mi? Florya istasyonundaki otuzüç numaralı direğe adını yazdın mı? Her önüne çıkan Genel Müdür, du-dağını büke-büke, neticesini kıvıra-kıvıra, «Ben de gençliğimde gazetecilik yapmıştım» diyip yu-kardan baktı mı? Ve sen o herifleri, «Okuyucu

sütunlarında şikâyetiniz mi çıkardı? diye kalp beşlik gibi bozdun mu? Sen hiç Anadolu ilçelerinden nuhinebiden kalma attırık ve kıcıkırık telefon kulübelerinde, gazetene haber servisi yapmak için saatlerce bekledin mi? Kasıkların patlarcasına bağırmanın sesin kısıldı mı?

Bir yılan gibi yüreğime çöreklenen soruların topuna kibrit suyu çekiyorum. Güneşin yakasından tutulup, yerden-yere vurularak satışa çıkartıldığını bir öğle üstü. Ucu gözükmeyen bir kaldırım yukardan-aşağıya yuvarlanıyor. Bütün plâkçı dükkânlarının iğnesinden, «L'histoire de l'amoir» dökülüyor. Hiç bitmeyeceğini sandığım bu öğle üstünde, seninle yaşanmış ve kimbilir hangi akşamlardan devşirilip beşe katlanmış anıların içindeyim.

Gecelerin katran karanlığına, o erkek pençeleri ile el koyan o senin ardımda kalışın ile birlikte başlayan yalnızlığı bölen büyük sesli köpek. İnsanların topundan daha vefakâr, daha mert ve daha erkekçesine bana arkadaşlık ederken, kimbilir hangi uzakşark istasyonundan gelen bir «KLM», bir «Pan», bir «Sas», bir «Air France» uçağının kanat ışıkları balkonuna düşerdi. Sen omzundaki beyaz hırkanla, karanlıklarda noktalaşarak ardım da kalırken, kulaklarımdan gönlüme dökülen dört zamanlı motorların, güdümlü mermilerin sesleri ile birlikte içimde uğulduyordun. Sen benim için yeryüzünde Cezayir'den — Macaristan'a kadar, hürriyet peşinde bütün elleri bağlanmışların sırtı kurşunlanıp, barsakları deşilmişlerin isyanını taşıyan bir uğultuydun. Sen benim için, yeryüzündeki bütün aldatılışların, bütün unutuluşların, bütün

çekip gitmelerin uğultusuydun. O uğultu dursa ölürdüm. O uğultu sussa kahrolurdum.

Alabildiğine çekip gidiyordu herşey. Bulutlardan - trenlere, gemilerden - uçaklara herşey pupayelken giderken, ben bütün güzel günlerin demirleyip kalmasını, bunun hiç bir zaman olmayacağını bildiğim hâlde göklere çakılmasını istiyordum. Oysaki alıp başını gitmeyen, rüzgârdan - buluta kadar ne varsa, ne mevcutsa, yaşayan - yaşamayan ne varsa çekip başını gitmeyen ne vardı?

— XI —

«Karının altına bir el attım abi, pancur gibi açılıverdi»

«Ben de geçen akşam istinâtgâhın üstündeydim. Tetiğe dokundum mu tamam. Bir Taksim - Beyazıt otobüsüne atladım. Baktım öne, kalabalık. Müsaade beyler derken düşürdüm bir tane.»

«Yedin mi dazlak kafana çantayı?»

«Ne çantası lân? Pat-pat motoruydu karı. Suratını bir görsen. Japon mağazası sanırsın. Orası — burası derken bir de baktım ki Diyarbakır karpuzu gibi yayılıverdi. Eminönüne kadar zevkten dört köşe oldu. Sonra çarşaf gibi serildi.»

«Ne pişkin herifsin be. Ulân yoksa sen, senelerce Hasanpaşa'da fırın kapaklığı mı yaptın? Seni derisi kalın seni?»

«Dinime sövenin dini bütün olsa bari. Kan-ser ilâcı kılıklı herif. İnek ilâhı.»

«Kes lân.»

Bizim köyden köprüye gidinceye kadar hep onları dinlemiştim. Açık pencerenin ardındaydılar. Vapur iskeleye rampa ederken atlayıp git-

tiler. Aklım onlarda kaldı. Maceraları garanti bir balıkçı dalyanından başlıyordu. Bir gün köşebaşlarından birinde tükenir, künyeleri bir gazetenin küçük haberler sütununda tescil edilirdi.

«Ean mia mera akomi sinontitume pali ta peresume san diok seni.»

İkisi de yapışık gibi. Iskelenin korkuluklarına abanmışlar. Kız siyah uzun çoraplı. Başında şapka. Mavi önlük. Damdasın talebesi. «Şayet birgün karşılaşsak da, iki yabancı gibi geçip-gideriz.» dedi. Kör olsaydım. Keşke anlayıp-bilmeseydim şu dili. Yüreğim götürmüyor işte. Ayrılıp da n'olacak sanki? Hep sevişseler ya. Ne olacak sanki yenibaştan aynı şeyleri, bir iskele kenarında durup - durup konuşmaları, bu vapurlara koşmaları, bir eve sigara - kibrit götürmeyi, öteberi götürmeyi unutmaları bir başkası ile de yenibaştan yaşayıp n'olacak sanki? Her yeni aşkta yüreğiniz küçülecek, kendi - kendinizi yitireceksiniz. Her yeni aşkta hızınız, sevinciniz, mutluluğunuz azalacak. Tükeneceksiniz. O çarpıntılar, o kızarmalar, o söyleyeceğiniz şeyleri şaşırmalar, o saatlerin geçişi, o gecelerin bitmeyişi, o yemek yiyememekler, o çabucak kızmalar, o susmalar, o dalıp - dalıp gitmeler bitecek. Ve birgün gelecek gözleriniz; köpüklerin, bulutların, turnaların, kargaların, karabatakların dilinden anlamaz olacak. Kanat çırpışlarını göremeyecek, ötüşlerini duyamayacaksınız. Birgün ısıklık çalmasını unutacaksınız.

Iskelenin köşesindeki tartıdan bir kadın indi. Altmışüç kilo gelmişti. Bir nida işareti gibi yüzüme bakıyor. Makyajsız tartılsaydı, altmışiki

kilo gelirdi. Her tarafı tavadaki lüfer gibi ayrı - ayrı oynuyor. «G.H.S.» kamyonunda üçbinikiyüz vida varmış. Bu kadında garanti otuzüçbin vida vardı.

Vapurdaki işporta çapkınları, iskeledeki sevişenler, tartıdaki kadın hep dışarda, hep arkada kalıyor. Biz aradıklarını bulamayanlardan, kırkılda bir bulsa da onu yüreklerine alamayanlardanız. Yitirilmiş, yenmiş, tüketilmiş bir insanız biz. Ne yaşama gücümüz kalmış, ne de yaşama dileğimiz. Geleceğe dair ne varsa, neyiz varsa tümüne birden el konmuş. «Gık» diyemeyiz. Bütün ajans haberleri, bütün gecikmiş havadisler, kafalarımızdaki bağlanmamış sayfeler bizimdir. Aynı gecenin, aynı saatin içinde onyediyilâyetle konuşuruz.

Tonton Kâzım aşağıdan telefon ediyor. «Birinci sayfanın alttan üç sütununda beş santim boşluk kaldı.» diyor. «Baş makale kaç santim tuttu, tonton.» diyorum. «Yirmidokuz santim.» diyor. Çift sütundan yirmidokuz santim iyi tutmuş. «Başlık otuzaltı punto. Siyah italik olsun. Resmi çıkartın» diyorum. Tonton Kâzım küfürü basmıştır. «Tüysüz, adam oldu da, birinci sayfeyi bağlıyor» der. Pencerenin üstünden gökyüzü gözüküyor. Bu saatte şehrin en kazık lokantalarında, ekmekçinin defterinde bile adı olmayan benim, bir ay eşekler gibi aç çalışmamın bedeli, ağzında diş kalmamış bir kadının hatırı için garsoniyeri ile birlikte kızarmış bir çift istakozaya göz kırılmadan ödenir. Ne çareki denizdeki balığa pazarlık olmaz. Bir balıkçık için de deniz pazarlık etmez.

Bu saatte akıntıburnunda, metresinin en gi-

dıklayıcı noktalarını avuçlayan otomobil zanparalarını mı, Emirgân'da araba içinde çay içerek mehtâp sefâsı yapanları mı; hortumlarının başında giyinik bekleyen etfaiyecileri mi? Yoksa hastahanelerin beyaz duvarlarına yazılacak şeyleri kalmamış hemşireleri mi, yorgan paralayan hastaları mı düşünmeli? Bu saatlerde evlerinden sokaklara fırlayan bütün insanlar, ışıklarını söndürüp askıları kopmuş konbinezonlarıyla pencerelelerden sarkan ve erkeklere öküzün bıçağına baktığı gibi bakan bütün kadınlar, sinemalara gidenler, sinemadan çıkanlar, bar kapılarında sarhoş bekleyen tüccar taksiler. Ve az sonra hepsi biter - gider. Binlerce topuk yiyen, ökçe yiyen kaldırımlar, sabahtanberi üzerinden geçen insanların çekiştirmeğe başlar.

Telefondaki kız, «Alu, Alu, Şehirler arası, Ankara arıyor. Kim kabul ediyor?» diyor. Onu da, başka arayanı - soranı da kabullenirsin. Gazete bu. Kadına benzer. Alımı genişdir. Omuzunla, kulağının arasına telefonu sıkıştırıp, yazı makinesinin başına geçersin. Kimi muhabir tek-tek söyler. Çileden çıkarsın. Kimi muhabir acele eder. Ona da küfür edersin. Biri de tutar: «Benim haberlerimi hiç koymuyorsunuz!» der. Herifçi oğlunun haberleri sepetliktir. Daima atlar. Kış uykusundadır. Kendinden haberi yoktur. İzmir borsayı verirken, günlük dolar piyasasını söylerken ansızın sen gelirsın aklıma. Kırmızı eldivenlerin, beyaz çantanla. Gene onbir santimlik iskarpinlerinle sekiyor musun? Bir bakarım, gözlerimdeki köpüklerle, gönlümü dolduran ve taşıran, onu alt-üst eden dalgalardasın. Bazen de vahşî rüzgârlarla boyuna bakmadan uğuldarsın.

En iyisi gitmeli be Bernâ. Etrafımda, çevremde hep basilleri görüyorum. Elimi uzatsam tutacağım sanki. Dün Ankara muhabirimiz, «Türkiye'deki ölümlerin yüzde otuzsekizi veremden» diye ballandıra-ballandıra bir haber veriyordu. «Öbür gazeteler atladı» diyordu. Keşke böyle bir haber olmasaydı da, gazeteler hep birlikte atlasaydık. Baş mürettip öksürüp-duruyordu. Adliye Muhabiri de müsahhih de, numarator de hep iğri-iğri, çarpık-çarpık öksürüyorlardı. Sabah simit. Öğlen francala. Akşam pide. Ha babam ye! Hem eninde-sonunda ölecek değil miyiz? Ben eve götürdüğüm ekmeğin yarısını, yollarda koparta-koparta geldiğim çocukluk günlerimde, sonra kimya formülleri ile bunaldığım lise sıralarında ve kıcı yamalı pantollardan kurtulamadığım fakülte hayatımda yaşamayı başka türlü düşündüm. Kim ne derse desin Bernâ, en güzeli bir an önce geberip-gitmektir. Ellerimiz kalem tutmayacak duruma gelmeden, daktilonun tuşlarına bile vuramayacak duruma gelmeden, daktilonun tuşlarına bile vuramayacağı zamanı görmeden gebermek. Ben kendimi, kendi ellerimle, ezilmiş ve çiğnenmiş, mağrur ve sefil karanlıklarda, saatleri durmuş bir garın su oluklarında ve hepsinden büyük, hepsinden acı, kalbimin boşluklarında sallandırmalıydım. Ve yahut da ben mutlaka ve mutlaka bir sokak ortasında iki kaldırımın ortasında ölmeliydim. Duyarsan eğer Bernâ, çatıların altında, duvarların içinde öldüğümü, bilki ellerim ezralın iki yakasındadır. Ben bir dörtyol ağzına kalıp gibi dökülüvermeliyim. Önce kimseler görmemeli. Zıbardığım yerde saatlerce yatmalıyım. Ayaklarım bulutlara karşı ol-

malı. Hafiften bir yağmur başlasa da olur. İslanmam ki.

Benim bildiğim çocuklar, «Yağ parası-mum parası - akşam oldu - kandil parası - merdivenden iniyor - bize para veriyor - on para olsun - yanı kırık olsun» oyununu düşünürlerdi. Ve sonra biz, bütün gece çalışanlar, bütün karanlıkta göz kırpanlar; İstiklâl caddesinin dükkân kapılarındaki çöp kutularını kazıyarak teftişe çıkan yetmişbinsekiz kedi ile birlikte, sabaha karşı yollara dökülürdük. Kendimize en yakın ışıkla, en uzak ışık arasında gidip gelmekten yorulan ve kızaran gözlerimizle, sütçübeygirleri gibi ayakta uyuyarak, sabahın rutubetini içimize çeke-çeke yollara koyulurduk. Yavrularımız belki de hiç bir zaman kavuşamayacakları bir oyuncağa, rüyalarında hükmetmekten bıkmışken, karılarımız bizi beklemekten yorulmuşken evimize ulaşırdık. Biz uyurken, çocuklarımız okullarına, karılarımız vazifelerine giderdi. Bir kişinin kazancı ile yaşanılmıyordu artık. Birçok aileler hep birlikte çalışıyor, ay sonunda gelirlerini bir araya ekliyorlardı. Çivisi çıkmıştı bir kere dünyanın. Yaşamak kolay değildi doktor. Hayat ticaret odasının indeksleri dışındaydı. «Vizitem yirmi lira değildir, otuzdur!» demesini öğrenene kadar, yaşamanın kolay olmadığını, insanın bütün mutluluğunu gölgelediğini; bütün savaşmasını, didinmesini baltaladığını sen de bilmiyor muydun? Fakat şimdi hatırlayamazsın artık doktor. Hüsranı gidişimizin, yenilgilere, tükenmelere uğrayışımızın bir sebebi de unutmamızdır zaten. Eşekler bile bizden daha dost, daha vefakâr oluyor. Ve biz insanlar, eşekler kadar bile olamıyoruz.

Bu saatlerde yağmur hep çarpık yağırdı. Belki de bize öyle gelirdi. Naci, cenaze arabasını andıran siyah trençkotu ile istihbarat odasının kapısını açıp içeri daldığı vakit, «Nasıl?» dedi. Elinde çarpık bacaklarının arasında jiponu gözüken bir Hiltonzâde şımarığının resmi vardı. «Şununla bir röportaj yapsaydın, sabaha kadar misafiri olacaktık.» dedi. Sermürettip Selâhattin, mürettiphanede, «Biz hayvan mıyız?» diye bağırıyor. Niçin bize de gömleklik poplinlerden verilmiyor? Biz hayvan mıyız?» Baba Tarık, «N'olmuş, ne bozuluyorsunuz?» diyor. «Hepinizin adını yazmıştım. Patronlar çok alınca sizi üfürmüşler.»

Selâhattin Usta, «Bizi üfüreni Allah da üfürsün!» diyor. Birden aklıma, «Abi» diyeşlerin geliyor. Sinemada, parkta, durakta, yolda herhangi bir iş için yanından ayrılırken, daima ve mutlaka «Çabuk gel» diyeşin geliyor. Sonra eksi sonsuzdan artı sonsuza kadar gönderdiği sevgilerin.

Baba Tarık, «Muhabirlik eşeklik be!» diyor. Herkes yazısına yumulmuş. Kimse gık demedi. Duyan kim? Gerçekten muhabirlik eşeklik. Ne haberlerini aldığın yerlere, ne verdiğin yerlere yaranırsın. Kimse kalkıp da sana birşeyler vermediği düşünmez. Hep gelsin derler. Hep senden alırlar. Sabahtan akşama kadar dert kusarlar. Senin bir derdin var mı, bir sıkıntın var mı soran olmaz. O gün yemek yemiş misin? O akşam müzikli bir yere mi gitmek istiyordun? Kimin umurunda? Yüreğini daima bir Hollanda ineğinin sütünü verişi gibi cömertlikle verirsin. Dai-

ma tükener, bitip giden sen olursun. Birgün de, «Lâmbamın fenerini kız kulesinden doldurdum, ondan ışığı mavi. Akıntıburnundan doldursaydım siyah olurdu. Pazartesi'den Cuma çıkarsa Perşembe mi kalır?» diye keçileri kaçıriverirsin. İki avuç mürekkep, bir top kâğıt için gazetele-rini satan yüreksiz patronlar, yüz numara duvarlarını boyatıp da, istihbarat odasının delik-deşik olmuş duvarlarını boyatmayan patronlar, «Bu adam benim için sapıttı. Bu adam benim hergün Konyalı'da, Abdullah Efendi'de yemem için sapıttı!» diyip ailene bir geçmiş olsun bile demezler. Okkalı bir neşriyat müdürü çıkıp da bunu hatırlatsa bile, «Zaten Zırzopun, delinin, yarım akıllının birisiydi.» derler.

Bir batakhaneydi, bir afyonkeş yatağıydı Bâbıali. Kapıcısı, beynine limon sıkılmış gibi, so-luğu kesilmiş gibi gık demeden bir köpek balığı ile, bir yirminci asır eşekliği ile kapıyı beklerdi. Hem öylesine beklerdiki aradan biraz geçince, ka-pıdaki anahtar deliği gibi, kapıdaki bir menteşe gibi, kapıdan bir parça olur çıkardı.

Numaratörü, yalnız kendine ait bir sırrı sak-lamanın ağırlığı ile ezilirdi. Baskı sayısının giz-liliğini yalnızca o paylaşırdı. Hem de sabahlara kadar süren bu işte, ikiyüz Türk lirasına üç ço-cuğu ile karısını oturturdu. Kahvecisi, çizik ata-cak yeri kalmayan veresiye duvarına bakıp bakıp da, «Bu adamlardan nasıl para alınır?» derdi. «Veresiye yaşıyoruz!» diye dövünürdü. Otura-otu-ra netice kanserine uğrayacak olan patron yakı-nı idareciler, ilancılar, muhabirlere küçümseye-rek bakarken, «Bunlar da kim?» diye dudak bü-kerdi. Bükülen dudaklarda gazetenin, bütün kü-

çük insanlarının küçük gazetecilerinin, bir avuç çoluk çocuğun alın terlerinden çalınan rızıkları, bedeva tutturulan gece nöbetleri ile gasbedilmiş hakları, haciz konulmuş gençlikleri yatardı. Bâbı-ali ile kimse ilgilenmezdi. Bâbıali kendi başına kopup giden, yuvarlanan bir istismar dünyasıydı. Savaşlarla kaybolmuş bir neslin, merdivenlerini boşluğa dayamış bir neslin, iktisadi düzensizlikler içinde tükenen çocuklarını sömüren bir parazit, bir ökseotu, bir amansız kenâ, bir dinsiz lodostu. Giden giderdi. Kim vurduya giderdi hem. Kalan kalırdı. Ne kadar dayanabilirse o kadar kalırdı. Ya delinen bir ciğer, ya keçileri kaçırma, ya kaybolan bir kişilik, ya kaybedilmiş bir hatırlayış, yahut da ağlamaklı bir tüneyişle kalırdı.

Baba Tarık, «Salim de nerede kaldı artık?» diyordu. Salim sütûna sığmıyan bir kılçıklı başlıkla, altı yazılmamış bir resim haberini aramakla, eve dönecek parası kalmamış ikiyüz liralık, aradabir de beşyüz liralık, o da beşyüzü kaç yıllık didişmeden sonra nasılsa bulmuş bir muhabirin unutkanlıkları ile uğraşırken, bir yandan da allak-bullak olmuş bir gece nöbetinin tükentileri ile uğraşırdı. Rıhtımın ışığında martılar, minareleri kaybolmuş bir karanlığa beyaz çizgiler atarak motorlara yüklenirken dökülmüş buğdayları toplardı. Sanki bunlar, denizdeki ölülerin önce gözlerini yiyen martılar değildi. Sanki rıhtıma buğdayları dökenler de insan değildi.

Bütün garipler buradaydı. Kore'nin Kunurisinde kaybolan oğlu ile birlikte, Pussan'da Japon kirazlarının altına uzanıveren kapıcı Hasan'dan, çoluksuz-çocuksuz Rüstem ağabeye kadar bütün

garipler.

Anbarmemuru emekli öğretmendi. Üç aylıklar, torunların doktor paralarına yetişmezken, gazetenin iadelerini saymaktan, kağıt bobinlerini işaretlemekten başka çare kalmıyordu. Motorcu trafik polisiydi. Gündüz en işlek yol ağızlarında sekiz saatte, onbinyirmiyedi kere sallanıp-inen kolla karın doymuyordu. Gece yarısına kadar da ajanslara, emniyete gidip haber bülteni taşımak gerekiyordu. Çengelköy'de otururdu. Sabaha karşı yastığa düşen baş, yüz kırk dakikalık bir uykudan sonra gene ekmek peşine düşerdi. Odacılar üçayaklı iskemlelere tüner gibi otururken, Adliye muhabiri Selâmi, gazetenin tavanarasında sıçanlar içinde geçen bir uykudan kirpikleri dökmüş gözleri ile kalkardı. İlân memurları sütunları santimlerle, Rumelili sobacı odunların yaşlılığından, kömürün yokluğundan, kahveci borçları toplayamamaktan dert yanardı. Muhabirlerin kimisi erken evlenmekten, kimisi evlenmekteki gecikışinden dert yanardı. Fotoğrafçılar yazı işlerine resim beğendiremezdi. Yazı işleri müdürü, gün olur, sayfayı bağlayacak eli-ayağı düzgün bir resim bulamazdı. Arşivci resimleri koyacak yer bulamazken, İstihbarat Şefi Salim haberlerin çok geç verildiğinden, akşamları saat yirmiikiden önce evine gidemediğinden, muhabirler her sabah deftere yazılan bir yığın işin altından kalkmak için oradan-oraya koşarken taban kanseri olacaklarından dert yanarlardı. Yolları Marko Paşaya düşmeyen, düşse de Marko Paşayı tanıyamayacak bir nesildendiler.

Sonra telefon zilleri arasında, herkesin eve koştuğu, yaşamının bu en güzel akşamüstlerinde

birden aklıma sen gelirdin. Sirkeci'den kalkan elektrikli tren, yolun sağ yanında otuzüç yazan bir direğin kenarında durur. Burası Florya'dır. Otuzüç numaralı direğin ardındaki apartmanların birisinde sen oturursun. Uçakların inip kalktığı meydana bakan çiçek dolu bir balkonu vardır evin. Evde çapkın adındaki kedin. Bu saatte yağmur hep çarpık yağırdı. Belkide bize öyle gelirdi.

— XIII —

Kırlangıç sağ kanadını dalgaya değdirdikten sonra Kanlıca yönünde dümen kırdı. Dalga yalpaladı. Yoluna devam etti. Romantik bir şiire, «Kırlangıçların İsyanı» veya «Dalgının İhaneti» diye bağdaş kurabilecek bu olaydan sonra, bir yağmur sonu, bir ikindi vakti, bir bakarsın sabaha karşı şafak atarken, boğuntular, yıkıntılar için de, babamın avaz-avaz anneme bağırtıları ile uyanışım geliyor aklıma. Bir köşebaşı. Bir sokak feneri. Bir kedi kuyruğu. Sonra senin attırık bir istridye kabuğu için beni aptalca harcayışın.

Kahveci, istahbarat odasının kapısından kafasını uzatıp, «Demli çayım var. İster misiniz?» diyor. Kaynamış karanfil suyunu yutturacağını, duvara bir yerine iki çizik atacağını bile bile, «Getir» diyoruz. Dokuz kişiye yarımavuçluk pencereden dökülen bir çeyreklik oksijene «Eyvallah» derken santralci kız, İsmet Paşanın evinden kimse cevap vermiyor» diyor. Napmalı? Nerede bulmalı? Adadaki köşküne mi gitti acaba? Yoksa Parkotele bir düşmeli mi? Belki bir kenarda Menderes ile görüşürler. Olmaz mı yani? İşbirliği hikâyeleri arasında, yürürlükte bulunan seçim kanunlarının tadili mahiyetinde istişâri bir ça-

lışma yapamazlar mı sanki? Hele üniversite muh-
tariyeti?

«Sen koco istiyorsun koco!»

Bitişigimizdeki tütün deposunda, nikotin kokuları ile birlikte bir işçi kızın siyah göğüslü-
ğünden, «Koca problemi» üzerindeki bekleyişi
geliyor. Aysel dudağına bir sigara ilıstırmış. «Ço-
cuklar, kibriti olan bir kahraman?» diye aranıp
duruyor. Herkes bir başka dünyanın bulutlarına,
bir başka dünyanın kaldırımlarına düşmüş. Ce-
binde kibriti olan burada ne arar? Vilâyet muha-
biri Burhan ile, polis muhabiri Doğan bilek gü-
reşi yapıyorlar.

Direk telefonda dünyanın beşte dördünü ben
yarattım diyen küstah bir ses, «İdare müdürü-
nü ver bana» der. Kumar masasına koz sürer gibi
adını söyler. Ortaklardan birisidir. Patron olma-
nın, gazete patronu olmanın, çalıştırdıklarının ır-
gatı olduğuna inanan bir sesle kurulur. Kasılır da
kasılır. Oysaki ciğerini pazara çıkarsan iki para
etmez herifin.

*«Rüyada ölü görmek ne-
dir?»*

*«Bilmem, ölü diridir derler
ama.»*

*Kız sustu. Adam, «Beni
gördün değil mi?» dedi. «E-
vet!» dedi kız. «Seni gör-
düm. Kurşunlarımı gibi iki
büklümdün. Ter içinde uyan-
dım. Sokaktan sesler geliyor
du. Rüya olduğunu anladım.»*

İkisi de sustu. Az öteki

ayakkabı boyacısı arkadaşına
«Seni öyle bir parça - parça
ederim ki, tıbbi adli bile bir
araya getiremez.» diyordu.
Öteki yutkundu. «Kafamı
kızdırma, pamuk çuvalı gibi
savururum seni, dilenci sü
müğü gibi yere yapışsın.»
diye sertlendi. Hır çıkarmak
isteyen yelkenleri suya indirtti.
verdi. «Meccanen konuşmam
artık lâf züppesi.» dedi.

Rıhtım denizin köpükleri
ile ıslanmıştı. İnsanın içinden
taşlara oturmak, bacaklarını
suya sallandırmak geliyordu.
Adam, bir küçük zaman süre-
si içinde ölümü düşündü.
İçinden, «Bir ana ile babadan
başka ardında ne kalır?» de-
di. Kitaplarında, martılar
ve bulutlardan başka neyi ka-
lacaktı ardında? Kıza baktı.
Piposunu yakmağa çalıştı.
Pencereden giren rüzgâr alevi
söndürüyordu. Adamın aklına
büyük alevler geldi. Büyük
rüzgârlara karşı büyük alev-
ler olmalıydı.

Baba Tarık omuzundan dürtükleyip, «Semih
Bey çağırıyormuş» diyor. Adamı ölü gören kız
da, martılardan başka şeyi olmayan adam da kay-
boluyor. Oysaki kafamda bir hikâye kuruyordum.

Roman kahramanı aratmayan, bizleri roman kahramanı yapan bir hayatımız vardı. Semih Beyin suratından düşen bin parçadır. Ya büyütülecek bir kısa haberi, yahut da kısaltılacak bir büyük haberi fırlatacak surat arıyordur. Onun ısmarladığı haber de, Ankara'daki Bağdat Paktının Bakanlar Seviyesindeki Konsey» çalışmalarının haberi de yirmibeşinci saat biterdi. Askere pantolonla giden erkeğin ameliyatla entari giyerek terhis olması da, yurtlarından bir gece yarısı sokağa atılan öğrenciler de, Profösör Kubalı'nın senoto tarafından suç bulunmayan beyanları da biterdi. Bitmeyen ve bitmeyecek olan, sürekli olan günün en güzel saatlerinde takıldığımız şu istihbarat odasındaki maceramızdı.

Baba Tarık saatlerden beri, bir memleket haberinin, çözülmesi imkânsız bir memleket haberinin telgrafı ile uğraşıp duruyordu: «Tüccardan Necati, İstanbul'da Şükrü firması ile ve komisyon ile yapacağı yapağı işi yapıyor. Necati piyasa tâbi olarak toplandığı malı, konçimento tertip ederek piyasadan geçirip İş Bankasından almadan Şükrü'ye yollamıyor. Bu skandal muhitte nefretle karşılanırken konçimentolar yok oluyor. Mallar yıkanınca mütebakisinin randımanı %91 düşüyor. Gayrimenkulün mütebakisi bankanın icarı altında bulunduğundan idarî bir karara para ödenmez ki. Keyfiyet vilâyete intikal edince...»

Bu haber düzelmez. Bu haber ayıklanmaz. Bu haber insan ömrünü yer bitirir. Tüketir. Bunu haber diye yazdıran Anadolu muhabirine de, habere adları karışanlara da ana-avrat dümdüz gidersin.

Bütün iş matrağa vurabilmekteydi. Gaz ka-

çıran, soğukta yanmayan sobamız için, «Karoli-fer yanmıyor, ocak patlamış» derdik. Bütün iş hayatın ocağını patlatmamaktaydı. Fakat biz bunu bilemiyorduk ki. Aklım yatmıştı. Öğrenemeyecektik de. Az sonra santralcilarımızdan Sevo gelirdi. Bükük boynu ile, dokunsan ağlaınaklı durumu ile üstümüze asılırdı. Dudaklarında hatır için kondurulmuş, üflenince düşen ve bir ruj kalemi kadar bile ömrü olmayan bir gülümseme, bizim çuvalayışlarımızı unutturan karanlık bir gülümseyiş vardır. Onda bir fener yakabilmek için aylarca uğraşmak, çabalamak, onun o küçük kafacığınan ölümü çıkartmak için mevsimler harcamak, çift mesâi yapmak gerekirdi. Bütün savaşı aynalarlaydı. Kaptan köprüsünden küpeş-teye inen bir muçonun, dokuzyirmilik bir dal-gayı yiyişi gibi, kuşpalazına tutulmuş sarı bir bebek gibi toparlanamazdı. Hele o akşamları, konuşma trafiğimizin en sıkışık olduğı saatlerde yüzyirmi santimetre karelik odasında, önüne gelenden azar işiterek delirirdi. Kapımızı açıp, «Ben geldim» demesi ile yüzelli liralık hayatına başlayıverirdi.

Çok zamanlar bu koca şehir, avuçlarımın içine gömülmüşcesine küçülüyor. Işıklar içinde, geceleri hiç uyunmayan, caddelerinde hep şarkılar söylenen, danslar edilen koca-koca şehirler düşünüyorum. Oysaki istihbarat odamızın dumanından, durmadan çalıp-duran telefonlarından kurtulamadığımı, bu hayatın bir afyon gibi bizi bırakmayacağını, bu hacizlenmiş, bu parsellenmiş zaman süresinin dışına çıkamayacağımı biliyorum. Bazen camını tıkırdatmak, bazen kapını omuzlayıp baş ucuna dikilmek, askıdan siyah

mantonu kucağına atıp dışarı fırlamak istiyorum. Seni resimlerinden, çini mürekkeplerinden, klişelerinden kurtarmak, seni onları hatırlayamayacağın kadar uzaklara götürmek istiyorum. Köşeyi dönerken, «Ne alalım?» demeliyim, «Evlade birşeyler vardı.» demelisin.

«Bu kadar gecikmezdi» dedi kız.

«Şimdi gelir» dedi adam.

Kız gözlerini yolun alt ucuna dikmişti. Elleri dizlerinin üstünde kenetlenmişti. Taşın kenarına oturmuşlardı. «Başım ağrıyor» dedi. Adam az ötedeki denize bakıyordu. Kıza döndü. «Akşam uyumadın mı?» Kız sustu. Biletci gişeyi açtı. Kafasını uzatıp dışarıya baktı. Kendi kendine, «Bura dan da kim biner?» dedi. Birden adamla kızı gördü. «Hım» dedi, «İki kişi.» Sonra güldü «Güzel!» diyip gözlüğünü düzeltti. Başlarının üzerindeki hava hattından çimento yüklü vagonlar geçiyordu. Dolular gidiyor, boşlar dönüyordu. Vagonlar da insanlar gibiydi. Kafalarına koydukları uğruna, burunlarının dikine gidip-geliyorlardı. Kimi uflayıp-puflayordu. Kimisi terliyordu. «Bu teller nasıl kop-

muyor?» dedi kız. Sonra ellerine baktı. «Artık eskisi kadar güzel değil» dedi. Kızın elleri her zamanki gibiydi. Havada yapışkan bir sıcak vardı. Arada - bir kavrık bir rüzgâr esiyordu. Üç yaprak kıpırdayıp - duruyor. «Dile alayım» dedi adam. Kız, «Bugün de ben alayım.» dedi. Kalktılar. Gişeye yürüdüler. Bir serçe korkarak uçtu. Kızın aklına, Michelangelo'nun Sistina Klisesindeki «Son Mahkeme» tablosu geldi. Korku, orada elle tutulacak kadar güzeldi. Sonra Louvre'daki Yunan karyoditlerini hatırladı. Bindikleri tren, onyedeki dakika sonra durdu. Bir dolmuş atladılar dört dakika sonra meydana geldiler. Kız, topuklu iskarpiyelerinin üstünde sekerek, «Senden uzunum» diyordu. Gerzekte aralarında en azından beş parmaklık fark vardı. Adam güldü.

Kenardaki projektörler, uçuş pistlerini ışık içinde bırakmıştı. Hoparlördeki kalın sesli Kadın «Gazetecilerin uçağı onbeş dakikaca sonra kal-

kıyor.» dedi. Kızla adam bakiştılar. Erkek trençkotunun yakasını kaldırdı. «Beş gün sürüyor.» dedi. Yutkundur Kız, «Yüzyirmi saat görmeceğim!» dedi. Birasından bir yudum içti. Arkasına dayandı.

«Artık içme, uykun gelecek!»

«Gelsin!»

Jiklet satan bir çocuk geldi yanlarına. Köşedeki adam Atlantikte kaybolan bir uçağın dört celselik macerasına dalmıştı. Belkide içinden biletini geri vermek, bir treni istim kokusuna dönmek istiyordu.

«Gece uçak yolcuuğu yapmış mıydın?»

«Hayır!» dedi adam. «Hayır yapmadım.» Kız yutkundur. «Nasıl olur acaba?» dedi. Etrafına baktı. Radyoda bir adamın nerede ise çenesine za-fiyet gelecekti. «Hep sarı» dedi kız. «Nolmuş?» dedi adam.

«Şu ışıklar, beyaz olsaydı keşke. Sarı ışıkları sevmiyorum. Kirli gibi geliyor.»

«Değıştir!»

«Denedim.»

«N'oldu?»

«Hiç.»

Meydanın hoparlörü, «Gazeteciler yerini alsın» dedi. Kız boynuna sarıldı adamın. Bir uzun zaman orada, boynunda asılı kaldı.

Semih Bey, «Yerini ayırt, hemen hazırlan!» diyor. Kafamdaki hikâyenin sonucu içimde demirli kalıyor. Kendi hikâyelerimizi yaşamaktan, gönlümüzdeki hikâyeleri yaşamağa vakit mi kalıyordu? Sonra uçak sabaha karşı bir doğu şehrine inecekti. Gözlerimizden akan uykuları toplarken, bütün gazeteciler bir arabaya atlayacak bir başka şehrin yolunu tutacaktık. Bir limanda, bir gemi yakalanacaktı. Bu gemideki bir muhalefet liderine katılınca, bu karmakarışık kovalayış bir düzen içinde, not kâğıtlarının, nutuk özetlerinin arasında sürüp gidecekti.

Rüzgâr saçlarını uçurup-duruyordu. Ellerin buz gibiydi. Güverte sıırıslıklam. Telsiz kamara-sından, insan içine limon sıkın sesler geliyor. Arka salonda daha yatmamış yolcular. «İçme artık» dedin. «Öleceksin!». Oysaki alkolün karaciğerimi tornavida gibi burgulayıp deldiğini biliyordum. Üç-beş saat sonra bu karanlık gecenin biteceğini ilk iskelede Kasım Gülek'in bir meydana fırlayıp Marshall yardımının iyi kullanılmadığını, Millî Korunma Kanununun yetersiz olduğunu söyleyeceğini biliyordum. «Üniversite muhtariyeti kayboldu!» diyecekti. Bir köylü, «Üniversite köyünün muhtarlığı da Demirkırata kalsa n olur?» diyecekti. Oysaki dokuz gazetecinin bir sırtlan gibi tek saatlerdeki, tek hatlı telefona fırlayacağını, yazı-tura atarsak benim en arkaya kalacağımı biliyordum. Ve oysaki bu kıl-

çıklı haberlerin, ergeç birimizi deliğe götüreceğini, bir-kaç yıl güneşi göremeyeceğimizi de biliyordum. Bulduğumuz saati yaşayan, onunla yetinen gazetecilerdik. Bulamadıklarımızın sözünü bile etmezdim. Bir manşetlik haber için sen Bernâlığını ben kendimi unutabilirdik. Gök yıldızlar içindeydi. Ellerin buz gibiydi. İçmek yapılacak tek şeydi. Az sonra kamaralarımıza düşerdik. Yarım saat de telefonla konuşurduk. Sen geceliğinden ben pijamamın altından bahsederdik. Aradan bir-kaç yıl geçince bu Karadeniz yolculuğunu acaba hangimiz hatırlayabilecektik? Birazdan Şahap, elindeki votkayla, «Allahıma forvet» diye gelirdi. İlhan, Orhan'ın, «H» sını yutarak, başka anlamda «Oran nasıl?» der. Her akşam yirmiikide yatan Gülek, yarın sabah yine bir karpuzun başına yumulurdu. «Şimdi atlasak şuradan» dedin. Funda demirinin kocaman deliğini gösteriyordun. Evet, oradan atlasak, atlayabilirsek bu karanlık gecede yarım saniyelik işimiz olurdu. Ne basın kanunu, toplantı kanunu, ne polis copları, emniyet cipleri. Ne de idare amirlerinin asık suratları. Hepsinden bir celsede kurtulabilirdik. Kadehimi bitirdiğimde, «Bir daha kırmızı pardesünü giyme» diyecektim. «Boğalar mı aklına geliyor?» derdin. «Hayır»ı basardım. «Matadorlar» derdim.

«Ne istiyorum biliyor musun?»

«Ne istiyorsun?»

«Evlendiğim vakit ne yapardın acaba?»

«.....»

«Beni hiç tanımamış gibi mi olurdun?»

«Kimbilir?»

Dalardım bir ara. Gemi yoluna devam edi-

yordu. Romanımızı okuyanlar, fiil zamanlarını hesaplayarak, «Dalgacıya bak» derler. «Zamanları bile tutturamadan yazıştırıyor» derler. Gazeteciler sütunlarda, o imzasız haberlerin içinde, fiil zamanlarının dışında yaşarlar.

Omzuma asılıp, «Bana nasıl geliyor biliyor musun?» diyorsun. «Bilmiyorum.»

«Sen benim kızım da kaynatırdın. İhtiyarlamazsın ki hiç. Bu katır neşesi varken sende.»

Sonra gemiler, gazetelerimize yaptığımız haber servisleri bitiyordu. Birlikte çıkılan refakat seyahatleri, istihbarat şefleri ile, müretteplerle, sekreterlerle yapılan kavgalar, senin alyansınla birlikte kaybolup gidiyordu. Kaldırımlar, otobüsler, oniki matineleri, üşüyen ellerin, göğüslerini kimbilir hangi attırık modaya uyarak yaklaştıran sütyenin teker-teker silinip kayboluyordu. Ve milâttan önceye uzanan bir yalnızlık başlıyordu.

Bir kaldırımda yürürken, karşı kaldırımdaki kadınları da göremeyişin huzursuzluğunu duyan ben, önce gözleri görmeyen köpeğini arayacaktım. Sonra bahçe kapınızın çingırağını. Güllerini kopardığım dar yolu, şamdanındaki kırmızı mu mu, «Dinle beni» derken kaşlarının çatıldığını, üç aylık bir çocuk sever gibi, sıcak su kesesini karnına yapıştırmayı unutabilirdim. Işıklar içindeki bir İstanbul gecesinde, karanlık boğaziçinin Anadolu sahillerindeki köyümü anlatışımı da, iki boğaziçi iskelesi arasındaki sekiz dakikalık yolda döner kebabı yenilecek bir yer arayışımızı da unutabilirdim.

Gerçek anlamı ile, bütün dakikalarını yiyecek geçirdiğimiz bir hayatı, tüketmek için didik-

lediğimiz, dalaşmaktan yorulduğumuz bir gençliğin kaybolmuş gecelerinin anılarını bir daha hiç bir zaman yaşayamayacağımızı biliyorduk. Her nesil, bir başka Leylâ bulduğunu sanıyordu. Oysaki gerçekte bütün Leylâ'lar birdi.

«İşte orada, oradaki balıktan» diye her akşam aynı işareti sallayan Baba Tarık, «Hangi balıktan» demiyorum. Telefon zırzırlarının, haber boğuntuları arasında kıvrandığımız bu akşam saatlerinde, Baba Tarık'ın kendini Canlı Balık'ta sandığını, bir kırmızı barbunyanın, bir yassı lüferin kuyruğu peşinden Venezuellâ'daki hükûmet isyânına kadar uzanıverdiğini biliyordum. Rüztem ağabey, «Bu akşam benim nöbetimi tutana on kâğıt temiz var. Hem de incelmemiş bir onluk.» diyor. Cebimde dört lira var. Tutsam mı? Rüztem ağabeyden de para alınmaz ki. Canını isteyene canını veren bir adamın on kâğıdı insanın kursağında düğümlenir. «Yeni evime gidiyorum artık» diyişin geliyor aklıma. Air France uçağı. Yeni evin. İtalya. Bir yılbaşı öncesine kadar ne kadar garip, ne kadar olumsuz şeylerdi. Değiştigiime inanmak isteyişinin çırpıntısı, beni sokaklardan alıp, iki odalı bir eve bağlamak için giriştiğin o sessiz, o için-için yanıp-duran çabalayışın. Sen de inanmadın, inanamadın değil mi? Sen de akasyalardan beyaz çiçekler yolan, Ankara'nın Kocetepesindeki ellidört numaralı evin kızı gibi, fakülte koridorlarında ağlattığımı Z gibi, yalı penceresindeki piyanosundan, halâ Schumann'ın Rüyası dökülen ve eylül koken kız gibi, sen de Vogg dergisinin, Svntee dergisinin modellerini teşhir eden defile gereçlerinin aristokrat kızı gibi ve sen de ağustos bö-

reklerini dalgalara atan ressam Pışık gibi, der-
yalar ortasında veya dağlar arasında yapayalnız
kalmış Anadolu bakışlı o öğretmen gibi değiş-
bileceğime inanmadın değil mi? Belki de ne on-
ların hiçbirisi, ne de sen değişip-değişmeyeceği-
mi aklınızdan bile geçirmediniz. Şu anda bir Ro-
ma Operasının gala gecesı, şu anda bir catedralin
sütunları, bir Pompei harabesi, Jacond'un kenet-
lenmiş elleri; şu sıvaları dökülmüş istihbarat
odasının duvarları, şu manşet çektirecek batık
Üsküdar vapurunun haberleri, seçim çatışmaları-
nı kovalayışın yanında bütün anıları yitiriver-
mişti. Dirseklerini aşan beyaz eldivenlerin, fûme
çorabın, şapkanın tülü, vizonunun astarı, bizim
sekreterlerimizle, patronlarımızla yaptığınız
meydan savaşlarının yanında değişeceğim aklın-
dan bile geçmedi. Yolları başka, kafaları başka
şehirlerin çocuklarıydık. Ben bütün evlerinin
camları kırılmış bir köy, sen ışıklar içinde bir
transatlantik. Ben de köpek ulumaları. Sen de
Hilton'un beş çayları, saksofon soloları. Biz
olumluyu olumsuz yapan küçük hesapların bü-
yük kahredişleri içinde, fikir katliamları yapan
istihbarat odalarının mezbahalarında pastırma-
lar gibi doğranırken, sosisler gibi cızırđıya-cızır-
dıya kızarıırken, o bütün kızlar veya sen kuş tü-
yü yataklarınıza gömülecektiniz.

Başını yastığa koyduğun vakit, uykularını
bölen, geceyarılarını aşan telefon konuşmaları-
mızı hatırlayamayacak mısın? Yağmurlar içinde,
şimşekler içinde, bitişik odalardaki annen-baban
uyanmasın diye o mezosoprana sesini kısa-kısa,
«Evet, evet, yarın.» diyişlerini hatırlamayacak
mısın? Sanıyor musun ki sana, bu acayip ve ga-

rip kaçışın, böbreklerimdeki ağrıyı, karaciğerimdeki isyanı unutturabilecek? Sen dilediğin kadar, «Patates kızartmam!» de. Nasıl olsa birgün ellerin, gala gecelerinin programlarını karıştırmaktan, bezik vidolarından bıkacak, içinde yağ cı-zırdayan bir tavaya patates doğrayacak. Her kızaran patates gırtlğından midene inerken, camı kırılmış bir köşebaşı fenerini, alevi titreyen bir mumu, daima sözü verilmiş fakat gidilememiş bir onsekizotuz seansını hatırlayacaksın. Yüzon-iki kelime ile çıkılan her İtalya yolculuğunu, hat-ı üstüva istasyonunda, herhangi bir medar istasyonunda çalınacak kanpanası, içilecek suyu vardır. Olmayan neydi ki kubbenin altında? Dün-yanın herhangi bir operasında, Battırfılay karf-giri yaparken, ayaklarından mavi renkli bir kilot sahneye düştükten sonra. Alkışlar ışıklara boyun eğdikten sonra, badem ağaçlarındaki çiçeklerin kokusu duyulmazdı. Güverteden Galata ılıtımına attığın o siyah pudrieri parçalamak yüreğini frijidere koymuşcasına serinlettiyse helâl olsun. Sicilya'daki zeytin kokusunda, Poe ovasının pirinçlerinde beni bulacak olduktan sonra ne diye çekip başını gittin. Bütün eylüller haram olsun Bernâ.

Ellerini çek, bırak. Ölmüşcesine sallandır iki yanına. Domuzuna yüzüğünü gösterme. Roma neresi, Karaşi neresi? Nişantaşında leylâklar. Ya Dolmabahçedeki rıhtım. Müzeyi bekleyen Bahriye eri. Bir salakça, bir şapşalca düzenin içinde, ayrılmış yolların çabasını, kaygısız yaşamağa hakkımız yoktu. Bütün sonları daha başlamadan içimde duyuyordum. Senin çift defrensiyelli arabana, benim altı patlamış ayakkabıla-

rım yetişemezdi. Oysaki bunu düşünmemiştim bile. Durup-dururken gol atmana, kazık atmana ne lüzum vardı? Nezleden kızarmış burnunu, iyi günleri, berrak günleri veren motiflerle süslediğin goblenli masa örtülerini, benim gibi bir süper serserinin hangi kıkıkkırık kaderine ortak edecekten? Bu süper hergele sana, «Eyvallah» demeden sen çekip-başını gitmeliydin. Hem çekip git. Hem de kal. Olacak şey miydi bu Ton-Ton. Bezikte vido çekmeğe benzemeyen şeylerin tutsağıydık. İşimize gelince kördük. İşimize gelince sağırdık. İşimize gelince kalles, işimize gelince de kancıktık. Kalsan n'olacaktı. Gittin ne oldu? Ben gene her siste, her locosta denize küfrediyordum. Denizin hiçbir suçu olmadığını bile-bile, denize tükürüyordum. Denizin hiçbir suçu olmadığını bile-bile, denize tükürenlere küfrediyordum. Sen suçsuz denize küfretmenin, suçsuz denize türkürmenin saadetini, mutluluğunu hiçbir vakit yaşayamayacaktın. Küfürlerin benimdi. Karışamazdın. Vapurların düdüklerini de bana bırakmamalıydın. Düdük sesleri ile hatırlanmak işimize gelmezdi kızım. Ben kendim düdüktüm. Saçımdan ayağıma, buluttan dalgalara kadar. tepeden-tırnağa kadar düdüktüm. Sen hiçbir zaman üflenmemiş düdüklerin sesini duyamazdın. Bütün rüzgârlar içimdeydi benim. Bir siyah önlüklünün çantası ile yere kapaklanması, bir zamanından önce kopartılmış leylâğın haykırması yadırgatırdı seni. Gün olur bir karabatak peşinde, gün olur bir jet kanadında. Gün olur bir tabut altında, kulaklarım bir yan sokaktan o şarkıyı duymaya görsün. Bütün gemilerin halatlarını kopartırdım. Dolanan ayaklarımı kırardım. Ko-

şan ayaklarımı kırardım. Sen, ya sen napabilirdin? Karaşi yolları aktarmasızdı. Seni çoktan yollamıştım. Alıkoyamazdım artık. Geri çeviremezdim. At o kırmızı etekliği. At o zeytin yeşili bülûzu. Koparsan da, koparmasan da bütün düğmeleri, benim için hiçbirşey farketmezdi. Bütün bağlarımı kopartmış, çiğnemiştım ben. Çırpınman boşunaydı küçük. Sana el sallamak istiyordum. Hiçbir kalış, hiçbir demirleyiş, hiçbir çöküş, çekip gitmek kadar, arkaya bakmadan, eyvallah demeden gitmek kadar güzel, büyük ve gerçek olamazdı. Yüreğimizde ne kalmışsa gidenlerden yanaydı. Hatırladığımız ne varsa, kazıklanmalarımızdan yana, çuvalıayışlarımızdan yana, yıkıntılarımızdan yanaydı. Ellerini çek bırak. Ölmüşcesine sallandı iki yanına. Hepsi bu kaddı ve bu iş burada biterdi.

— XIII —

Istihbarat şefi, «Ben istersem, o çocuğu senin yanına takarım.» dedi, «Tutup elinden bu işi öğretirsin!»

Adamın başı zonkladı birden. Hep böyle olurdu. Her hangi birşeye birden bozulduğu zaman, kafasının bir ucundan, burğu gibi bir ağrı, sanki döne-döne girip öteyandan çıkardı. Ellerini istihbarat Şefinin masasına dayadı. «Arkadaşım» dedi, «Ben o dediğin işi yapmam. Ben gazeteciyim, çoban değilim!» Sonra ellerinin üstünde doğruldu. Arkadaşım dediği insanın yüzüne baktı. Karşısında duran, sanki yıllarca, aynı yırtıkptık duvarların içinde, aynı camı kırık masaya dirsek dayayarak, günün yarısında da neticelerine nişadır veya neftyağı sürülmüş it gibi,

haber peşinde koştukları adam değildi. Omuzları geriye kaymış, alt dudagının ucu hafifçe aşağıya düşmüş bir adam vardı karşısında. Duvarlarına siyahlaşmış badanası örtülsün diye, oradan-buradan bulup astığı haritalara baktı. Kırmızı tren yolları, koyu mavi deniz hudutlarına, sararmış stepler, zeytin yeşili ovalara karışıp-duruyordu. Kapıdan geçen kahveci, ikisini bir arada görünce, her zamanki gibi, «Çay getireyim mi?» dedi. İstihbarat Şefinin sesi çıkmadı. Adam güldü. «İstemez» dedi. Hırsla odadan çıkıp, bitişikteki istihbarat odasına geçti. Kapıda, «İçeri girmek yasaktır!» levhası sırtıyordu. Camının altına şiirlerini yerleştirdiği büyük masadaki köşesine geçti. Tam karşısında, «Yüksek sesle konuşmayınız!» yazılıydı. Oysaki genç adam, avaz-avaz bağırmak istiyordu. Topuklarının takırtısı ile Beyoğlu Muhabiri Türkân geldi. «Neyin var?» dedi, «Birşeye mi sıkıldın?» Sustu. Az sonra İstihbarat Şefi odaya girdi. Masanın üstüne, kırmızı kaplı kocaman istihbarat defterini attı. «Garanti yazmıştır!» dedi. Yerinden fırladı. Adı yazılı köşeye baktı. «CHP. 11 kongresi yaklaşıyor kulis faaliyeti. İnönü Ankara'dan geliyor Yeşilköy'e gidip beyanat alalım. Hür. P., CMP., Köylü Partisi arasındaki birleşme çalışmaları ne âlemde? Yeni gelen stajiyer arkadaşı, sahanızdaki haber kaynakları ile tanıştırınız! Hafta iznini yaptığınız günlerde yerinize bakacak şekilde yerleştiriniz.»

Kalemini çıkartıp, işleri aldığını bildiren imzasını attı. Bir ara durakladı. En sondaki işi karalamak geçti içinden. «Sahanızdaki haber kaynakları ile tanıştırınız!». Birden durdu. Onu ka-

raladığı vakit istifasını da cebine koyması gerekirdi. Nişanlanmak üzereydi. Evde evlâd-ı eyal olmak üzereydi. «Boşkoy!» dedi. Yürüdü.

Oysaki bu stajyer muhabirin elinden tutulacak durumu yoktu. Kıcını patrona dayamış heveskârın, istismarcının birisiydi. Buna da alışmışlardı. Yalnız bu gazetenin istihbarat servisinde çalıştığı beş yıl içinde, bundan önceki attırık ve çırçır gazetelerde geçen iki yıl içinde, böylesinden yığın-yığın gelmişti. Fakat bu gelişlerin de bir yolu, bir usulü olurdu. Bir yordamı bulunurdu. Bu herif kaşıntıdan uyuz olmuştu. Neredeyse kurdeşen olacaktı. Memleket haberlerini alan çocuğu koğmuşlardı. Servis şimdi boştu. Kimbilir daha da kaç ay boş kalırdı? Patronlara her söylendiğinde, «Muhabirler idare ediversin canım» demişlerdi. Her nöbet bir muhabire, dışarda yediği yemek için, geceyarısı evine dönerken bulduğu vasıtaya vereceği para için en azından on papale geliyordu. Ayda beş nöbet geldi mi, aylıktan elli liracık uçlanıveriyordu. Vakfıkebir, Trabzon, Adana, İzmir, Ankara, Kastamonu diye bütün vilâyetler haber yazdırmağa başladığı vakit, telefona 'kim yakınsa mikrofona kapaklanıyordu. «Alo, alo, efendim, kim, anlamıyorum yahu, sesin gelmiyor be adam, kot ver bakayım, fesüphanallah, susun, çocuklar, görüyorsunuz işte haber alıyoruz.» feryatları nikatine meydan okuyordu. Gece nöbetçisi Maykhammer Kerami desen, kaytarıcılık üstüne kitap yazacak duruma gelmişti. Yıllık iznine bir aylık alı-pullu raporu ekleyivermişti. Hergelenin kaçınıcı rapor alışıydı bu? Basın toplantıları, şehir haberleri, tekzipler, tehditler desen gırlaydı. Tekzip yemeyen muha-

bire gazeteci denilmeyecek bir çenberin kısıkaçları içinde boğulacağımız günlerdeydik.

İşte istihbarat Şefinin, «Elinden tutup, dadılığını yap.» dediği züppe, böyle bir akşamda, sabahı istenilmeyen bir akşamda çıkagelmmişti. Adam önce gelenin durumuna acımişti. Servisin en kıdemli ve en yaşlı muhabiriydi. «Hoş geldin arkadaşım» demek, Bâbıali geleneklerine göre ona düşerdi. «Hoşgeldin» dedi, «Seni yarın Bâbıali'nin genç muhabirlerine tanıştırayım, havalarına gir önce.»

Yalabık oğlanın cevabını ömrü boyunca unutmuyacaktı. «Onlar benimle tanışsın!» dedi. Bu cevabı başkası anlatsa inanmazdı. Bu arada herif, Baba Tarık'a dönüp, «Acaba bana kaç para verecekler?» demişti. Baba işin matrağındaydı. Kore'den döndüğündenberi hep işin matrağındaydı. Dönen Tarık, giden Tarık'dan bir kalıntı, hatta bir kalıntı bile değil yalnızca bir tortuydu. «Kaç para istersin?» dedi. Yalabık çocuk, «Üçyüz isterim.» dedi. Sonra ekledi: «Yoksa az mı istedim?» Adam patlamıştı. Zaten kapıcısından patronuna, bütün gazetede ona «Zomzom» derlerdi. «Patavatsız» derlerdi. «Arkadaşım!» dedi. Üstündeki kontrplâğı delinmiş bir masada simsiyah yüzü ile oturan Ahmet'i gösterdi. «Bak!» dedi, «Bu gördüğün adam, gazete kuru-lurken gelmişti. Beş yıldır çalışıyordu. Eline ikiyüzelli Türk lirası geçirdi. Gazete kâğıdının tonu bin liradan, ikibinbeşyüz liraya çıkınca pasaportunu eline veriverdiler. Şu yandaki tüysüz çocuk da altı aydır gelip-gider. Daha cebine bir kuruş inmedi. O kara-kara düşüneni dersen Polis muhabiri Doğan'dır. Evinde gencecik karısı, üçer

aylık bir de üçüzleri vardır. Otuz gün sonunda eline yalnız üçyüzelli Türk liracığı geçer. Gündeliği onbir lira altmışaltı kuruşa gelir. Sinemalar da yer gösteren programcıların, dolmuş taksilerine müşteri bulan kâhyaların gündeliği kırk liradan aşağı düşmezken, İngilizce bilen bir polis muhabirine ortalama olarak bu parayı veren Bâ-bialî'de sana üçyüz lirayı veren patronun suratının ortasına önce ben tükürürüm. Anladın mı arkadaşım?»

Egzistansialist özentisi züppe, «Olsun!» dedi, «Ben alırım. Patron iyi tanıdığımındır. İkiyüz liraya yazıhanesinde çalıştıracaktı. O para yetmez dedim. O vakit buraya gönderdi.»

İşte İstihbarat Şefi, bu ökseotu için, bu parazitöl için gazeteyi çiftlik sanan bu çocuk için, «Elinden tut!» diyordu. Ve yıllardanberi gazeteciliğin kahrını çeken, hergün ömrünün tamamından büyük bir eksilme olduğunu gören bu adam da, Baba Tarık da, fikri anlaşmazlıklarından ötürü, gazeteden pılsını-pırtısını toplayıp-gidenler de, gazeteyi bir Hollanda ineği sanan patronlara çalışmışlardı. Çalışıyorlardı. Kalanlar da çalışmakta devam edeceklerdi.

— XIV —

«Ben zam istiyorum arkadaş zam, anladın mı? Aç kalıyorum bu para ile. Kaburgalarım yükbeygirlerinininkine döndü. Bir kadının yanında soyunmağa utanıyorum. Soluğum kısıldı vala. Yok işte ötesi.»

«İste oğlum iste. Ulan kazkafalı, istemekle olsaydı Abdi paşanın kızını alırdın.»

«Bırak allasen alay. Valla da billâ da yet-

miyor. Dibimi mi dövdüreyim yani? Ulan ne antika iş! Ya çok kolay kazanacaksın, ya imanın gevriye-gevriye. Ortası yok mu bunun?»

Evet, ortası yok muydu bunun? Hayır yoktu. İşte gazeteleri onbeşten yirmibeş kuruşa çıkartmışlardı. Hangi muhabirin cebine, dört gazete hariç, beş mangır fazla girmişti? Bütün muhabirler, bütün İstihbarat Şefleri, bütün Yazı İşleri Müdürleri, foto muhabirleri, operatörler, mürettepler, yine sigaralarının külünü silkecek bir tabla bile bulamadan, hayvanların bile bağlansa durmayacakları odalarda, esrarlı bir meslek tutkusunun basıncı içinde çalışıp-duruyorlardı. Patronun kiracısının kızının flörtünün, okuldan mezun olurken çekilmeyen resmi veya yazılması unutulmuş adı için; işlerinden atılınca, koğuluncaya, sepetleninceye kadar da, bu eşekçe, bu merkepçe çalışma sürüp giderdi. Hangi meslek böylesine çilekeş, böylesine nankör, böylesine kahrediciydi. Bütün istiskaller, küçük görmeler, horgörmeler, karakollarda nezarethaneler, hapishanelerde hiltonlar, polislerin kışları üstündeki yokolası coplar bu meslek içindi. Hamamoğlanı gazeteci, Şamaroğlanı gazeteci, Kaldırım oğlanı gazeteci. Teşriî masuniyetine sığınanın eli gazetecinin suratında şaklardı. Hiç kimse bu mesleğe sahip çıkmayacak mıydı? En küçük, en gülünç ücretlerle ömür türpülemelerine karşılık birgün ellerine, «Çalışmanızdan memnunduk. Fakat bundan sonra birlikte çalışmamıza imkân kalmadı.» diye bir kâğıt tutuşturulunca, kırmızı bir turp gibi, bir garip tarla şalgamı gibi orta yerde kalverilirdi. Ondan sonra hangi gazete patronunun, hangi yazı işleri müdürünün kapı-

sını tıkırdatsan, suratına koskocaman bir «Aca-ba» ile takılırlar ve «oradan niçin çıkmıştınız?» diye bakıverirlerdi. Hiç kimsenin aklından, «Fik-rin haysiyeti, mesleğin namusu, kafa hamallığı-nın hakkı içindir!» demek geçmezdi geçemezdi de. Böyle birşey söyleyene de gülünürdü. Bir edebiyat Fakültesi mezununun, «Abdülhak Ha-mit büyük şairdi!» dememek için öğretmen olma-dım demesi kadar gülünürdü. Dudak kıvrılıp ge-çilirdi.

Birgün böyle birşey toptan bir celse de olu-verdi.

Her zaman kötüler galip çıkıyor, büyük yü-rekli ırgatlar yenilgiye uğruyordu. Küçük he-saplar, küçük insanların işiydi. Olan gazeteye olacaktı. Çark nasıl olsa dönerdi. Güç olan ikti-dar partisinin hoşuna gidecek sekiz sütunluk manşetleri çekecek müdür mü bulmaktı? Güç olan yazı müdürlerine kadın getiren muhabirleri mi bulmaktı? Güç olan yetmişbinlik gazeteyi üç-dört ay içinde otuzbine yatırmak mıydı?

— XV —

Koca bina bir anda bomboş kalıverdi. Artık ne kulakları sağır eden rototiflerin gürültüsü, ne iç tırmalayan entertipler. Birbirine bağıran -kü-für eden mürettipler, kapıdan haberi olmadan yukarıya kuş uçurtmayan kapıcı Hasan efendi, geceleri Cağaloğlu yokuşuna beş sefer edip bül-ten toplayan ajansçı Rıza, Hepsi birden yokoldu. Biz gerçekte bu işi, başlamadan önce bitirmiştik. Bütün sonuçları başlangıçta birlikte yaşamıyor muyduk? Kalplerimizi bir daha kırılamayacak kadar çok parçalamıştık. Tuzla-buz etmiştik.

Yerle bir etmiştik. Param - parça etmiştik. Dünyadaki bütün adli tıplar birlikte çalışsa moleküleleşmiş yıkıntılarımızı, kalıntılarımızı bir araya getiremezdi. Bütün trenler içimizde ötecek, fenerler gözlerimizde yanıp sönecekti. Düşen her yaprak, savrulan her kar, sallanan her mendil, bağırان her gazete satıcısı, bize, birbirimizi hatırlatacaktı. Bu hatırlayışın arasında, herhangi bir cadde kenarında bir kadın, yirmi santimlik penceresinin önüne çekilen hususi arabanın kaldırılması için, romatizmalı veya varisli, ayaklarına asıla - asıla şoföre bağıracaktı. Şoför, «Senin pencereden bakacak halin mi kalmış a moruk?» diyecekti. Oysaki hepimiz bir pencere arıyorduk. Ara sokak, yan sokak, çıkmaz sokak, konforlu sokak, konforsuz sokak, duvar veya gökyüzü hiçbir zaman penceresiz olmuyordu. Oysaki biz çoktan pencerelerimizi kapamış, camlarımızı kırmıştık. Bunca yıl nasıl da, karanlıkta göz kırpmıştık! Fazla mesaiden eline-ayağına felç gelen muhabir Recai, sonra posasına kadar suyu sıkılıp bir köşeye sümük gibi atılveren arşivci Hayri Bey, bütün dünyası gazeteden ibaret olan, günlük yürüyüşünü bile gazetenin koridorlarında yapan garip, çalışamayacak duruma gelince nasıl da kolundan tutulup atılvermişti? Ya artık gözleri oniki puntoluk harfleri bile seçemeyen mürettiplerle müsahhihler.

Bütün muhabirler arayacaktı. Hem de alabildiğine arayacaktı. Raflarda tüneyen güvercinlerin aradabir, haber yazan muhabirlerin üstüne işediğı odayı, duvarlarındaki yarıkların gözleri tırmaladığı istihbarat odasını, içinde bir hademe çağırınak için tek zili bulunmayan odayı araya-

caklardı. Hepimizin dünyası, bu duvarların içine gömülmüştü. Bütün kavgalarımız bu davarların içinde geçmişti. Sevinçlerimizi, mutluluklarımızı, isyanlarımızı bu duvarlara dinletmiştik. İki satırlık bir haber için, fındık kabuğunu bile dolduramayacak hiçler için birbirimizi yerdik. Gazetenin biraz daha iyi çıkması, okuyucu sayısının bir tek artması için neler yapmazdık? Şimdi hepimiz bir yana dağılacaktık. Hepimizin bir gazeteye kapılanması için aradan aylar geçecekti. Arada bir, birbirimizle karşılaşınca, «Ne var, ne yok?» diyecektik. «Hürriyet'ten, Milliyet'ten, Tercüman'dan, Vatan'dan teklif aldık!» diye palavralar sallayacak, sonra da, «Gene görüşelim» diyip ayrılacaktık.

Koyu bir yeşillik tasarlıyordu adam. Alabil-diğine katmerli bir yeşillik. Deniz kenarı mı olurdu. Anadolu'ya giden yolların kenarında mı olurdu, yoksa dağlara kıvrılıp kaybolan yolların ardında mı? Bunun üstünde hiçbir kaygısı, hiçbir dileği yoktu. Yalnız ve yalnız zeytin yeşili, insan eli değmemiş, gemi pervanesi dönmemiş ve üstüne martı pisliği düşmemiş, macisgül suratlı heriflerin tükürmediği bir deniz yeşili ile kıvranan bir çayırılık özlüyordu. Kulaklarını mayıs böcekleri doldursun, çekirgelerin uğultusu tırmalasın istiyordu.

Piposuna dolan nikotini temizlerken, «Bir güncük olsun, o dilediğim yerde olabilsem.» dedi adam. «Yalnızca birgün!». Nikotinin karanlığı'nda, İnönü'nün vapur köpüğü kadar beyaz saçlarını hatırladı. Bir basın toplantısında ikram ettiği sigara için, «İçmiyorum» diyince yüzü aydınlık içinde, nurlar içinde ışıldayan ihtiyar politi-

kacı, «Biliyorum, sen pipo içiyorsun, haydi bunu da iç!» demişti. Öyle bir hayatın içindeydiler ki, piposuna tütün yerine nikotin de koyup içebilirdi.

Adam bir Levent — Beyazıt otobüsünün biletçisini düşündü. Biletçi her sefer kırkyedi durakta açılıp - kapanan kapı için kırkyedi defa, «Önden inelim!» diyordu. Dörtüzyetmiş defa, «Öne yürüyelim.» diyordu. Dörtbinyediyüz defa, «Biletsiz kalmasın» diyordu. Sonra patronun torpili ile tefrika edilen romanı düşündü. Her gün iki - üç okuyucu telefon edip, «Yahu bu nasıl roman? Birgün ölen roman kahramanı dört tefrika sonra diriliyor.» Sanki romanı hergün bir başkası, bir alkolik yazıyordu. Okuyucular, «Romanı hülâsalarından takip ediyoruz.» diye veryansın ediyorlardı. Telefonun zırıltıları arasında, şehirdeki, yüz numara duvarlarına yazılmış şiirler geliyor aklıma; «Bahçemiz lâle dolu, etrafı duvar - Böyle şiir mi olur a hıyar oğlu hıyar? - Aşkıma erişemez Yenicâmi minaresi - Bundan böyle ikimizi paklar Bakırköy tımarhanesi - Gel sevgilim seninle kapılalım aşkın seline - Mes'ut bir yuva kuralım Hayrettin iskelesindeki telefon teline».

Ahmet, eline kovulduğunu bildiren iki satırlık kâğıdı aldığı vakit, odaya bomba gibi girmiş, «Atlatma haberim var ağabey!» demişti. Terkos gölü civarında metan gazi bulunmuş. Servisteki bütün muhabirler birbirlerinin yüzüne bakmışlardı. Adliye muhabirinin bıyıkları titrerken, gözlerinin akı kocaman olmuştu. Aynı iş onun da başına gelebilirdi. Polis muhabiri askere gitmek üzereydi. Askerdeyken, aylığının üçtebirinin kanunen kendisine verilmesi lâzımdı. Ya aynı iş

onun da başına geliverseydi.

İstihbarat Şefi odaya girdi. Ahmet'i görünce duraladı. Yutkundu. Sonra, «Haberini yazdıktan sonra hatırlat da bir mektubun var, vereyim» dedi.

Ahmet siyah çocuktuk zaten. Birden simsiyah oluverdi. Suratı katran gibiydi. Masasına yumuldu. Dişlerini sıkı-sıkı, telefonda kabız olmuş gibi konuşa-konuşa haberlerini yazdı. Sonra herkeste teker-teker eyvallah dedi. İstihbarat Şefinin odasında, ayaküstü bir vedâ galası yaptı. Mektup için, «İstemez!» dedi. Alacağı mektup, dünya kurulduğundan bu yana, bütün yazılanların eşiydi. «Mesainize çok teşekkür ederiz. Bundan sonra çalışmak imkânımız kalmadı. Yeni hayatınızda başarılar dileriz!» Yazı İşleri Müdürüne de aynı şekilde yolvermişlerdi. İyice hatırlıyordu. Yine böyle bir akşamdı. O gece de Yazı İşleri Müdürünün odasında aynı dram, üç aşağı-beş yukarı oynanmamış mıydı?

Masasındaki bütün gözleri, teker-teker açıp gerekli notları çantasına aktaran müdür, karısına telefon etmiş, «Artık bütün akşam yemekle-
rimizi birlikte yiyeceğiz!» demişti.

Yıllardanberi bir sofranın başında, kızını kucağına alıp, radyosunu açıp, insanca yaşamamanın mutluluğunu duyarak oturamamıştı. Duvarlara baktı. Önemli günlerde çıkan sayıların birinci sayfaları, birer-birer camlatılıp asılmıştı. Her çerçevenin içinde, bozuk telefonlarla, yanmayan sobalarla, biten boyalarla, tükenen kâğıt bobinleri ile, bakımsızlıktan arıza yapan rotatiflerle çıkartıkları gazetenin omuzları çökerten ağırlığını duyuyordu. Yardımcısı Şemsi Cemil, «Bir döküm-

hane açacağım» diyordu. Gece sekreterliği neredeydi, dökümcülük neredeydi? Kendisi de sefarethanelerde mütercimlik yapmağı düşünüyordu. Ya bu çocuklar ne yapacaktı?

Yerinden kalktı. İstihbarat Şefi, odaya girip, müdürün önüne dikildi. «İkinci sayfa bitti!» dedi. «Birlik üç tane güzel haber var.» Güldü. Artık yarınki gazetenin başlıklarını o atmayacaktı. Kimin atacağını da düşünmüyordu. Nasıl olsa bulunurdu. Tarifeye baktı. Altı dakika sonra köprüden karşıya bir vapur vardı. Çantasını aldı. Yardımcısı ile odalarından çıktılar. Bu saatlerde hep gece lâmbasının başında olurdu. Garibine gitti. Merdivenleri indiler. Kapının önünden, ışık dolu bir boğaziçi gecesi başlıyordu. Arkalarına bakmadan iskeleye doğru yürüdüler.

S O N

1958 — Kuzguncuk

DOST YAYINLARI
30

Fiyatı : 3 Lira